Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

הײנט 8 זײטען

נײער פאָלקסבלאַט

[illegible]אישע פארטײאיש - נײטראלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 106/1401 | Łódź, Poniedziałek 7 maja 1928 r. | זעקסטער יאהרגאַנג | יאר: מאנטאג יז אייר תרפ"ח | Nr. 106 1401

אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71.

Adres redakcji i administracji: Łódź Piotrkowska 21 tel. 2471.

ערב א סאוויעטישע נאטע צו פוילען.

פּערלין, 6 (ספּ. טעל.) דאָ ניט מען איבער, אַז אין דער נאָטע פון דער סאָוויעטישער־רעגי־רונג צו פּוילען, אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן נייעם אַ־טענטאַט, וועט געפאָדערט ווערן, אַז פוילען זאָל אַרויסגעבן אַלע רוסישע עמיגראַנטען.

היות פוילען וועט עס נישט קענען אַדורכ־פיהרען אין דער גאַנצער ברייט, רעכענט מען זיך מיט אַ מעגליכקייט, אַז די בעציהונגען צווישען פוילען און רוסלאַנד זאָלען פערערגערט ווערען.

די מיינונג פון דער סאָוויעטישער פּרעסע.

מאָסקווע, 6 (ספּ. טעל.) די היגע צייטונגען בעפאַלען שטאַרק די פוילישע פרעסע, פאַרוואָס זי האָט אַזוי טרוקען בעלויכטעט דעם אָנפאַל, און וואָס איינגע פוילישע בלעטער בעמיהען זיך פאַרצושטע־לען דעם אָנפאַלער אַלס אַ משוגענעם.

די סאָוויעטישע צייטונגען זאָגען, אַז די סאָ־וויעטען־רעגירונג וועט נישט דערלאָזען אַזוי פאַר־צושטעלען דעם ענין, און זי וועט פאָדערען גאַראַנ־טיעס פאַר דער קומענדיגער רוסיש־פוילישער צוזאַ־מענאַרבייט.

רעוויזיעס און אַרעסטען צוליב מאָרד

וואַרשאָ, 6 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט) היינט בייטאַכט זענען געמאַכט געוואָ־רען ווײטערדיגע רעוויזיעס און אַרעסטען צווישען דער היגער רוסישער עמיגראַציע.

דער אָנפאַלער וואָיטשעכאָווסקי געפינט זיך נאָך אַלץ אין דער פּאָליטישער פּאָליציי.

ער האָט אַ גוטען אַפּעטיט.

היינט איז ער אויסגעהערט געוואָרען דורך דעם אויספאָרשונגס־ריכטער.

אַ נייע באַהן אין ליטע.

ווילנע, 6 (ספּ. טעל.) דער ליטווישער מי־ניסטאָרען ראַט האָט אָנגענומען אַ פּראָיעקט פון בויען אַ באַהן ליניע צווישען טעלזש און קרעטינג. בויען וועט מען אָנהויבען נאָך היינטיגען יאָהר.

געשטאָרבען בײם דיריגירען.

וואַרשאָ, 6. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט בייטאָג, בעת'ן קאָנצערט אין „פילהאַרמאָניע", האָט דער דיריגענט יוליאַן ווערטהיים, 42 יאָהר אַלט, שטעהענדיג בײם פּול־פּיט בעקומען אַ האַרץ־שלאַג. ער איז אומגעפאַלען און געשטאָרבען אויפ'ן אָרט.

ער איז אַ זוהן פון געוועזענעם פּערסישען קאָנסול אין וואַרשאָ, פּיאָטר ווערטהיים, ביידע — גע'שמדט'ע.

קאָנגרעס פון פאַשיסטישע סינדיקאַטען.

רוים, 6 (ספּ. טעל.) היינט האָט זיך דאָ גע־עפענט דער אַל־איטאַליענישער קאָנגרעס פון דער קאָנפעדעראַציע פון פאַשיסטישע סינדיקאַטען, וועל־כע רעפּרעזענטירען דריי מיט אַ האַלבען מיליאָן אָנגעשטעלטע.

דער ענין בעלאַ קון.

ווין, 6 (א.וו.) די פראַגע פון אַרויסגעבען בעלאַ קון'ען הערט נישט אויף צו בעהאַנדעלט ווערען אין דער פרעסע.

לעצטענס זענען אָנגעקומען ידיעות אין די ווינער צייטונגען, אַז די אָפיציעלע אונגאַרישע קרייזען רעכענען זיך ערנסט דערמיט, אַז זייער אַרויסטריט וועגען אַרויסגעבען קון'ען וועט נישט האָבען קיין ערפאָלג; פון דער צווייטער זייט מיינט אונגאַרן, אַז ענגלאַנד און איטאַליען וועלען אויסאיבען אַ דרוק אויף עסטרייך, זי זאָל אינטער־נירען בעלאַ קונען אין אַזאַ אָרט, וואָס זאָל אויס־שליסען ביי איהם די מעגליכקייט אויף אַרויסצו־קריגען זיך אויף דער פרייהייט.

וואָס שייך די קאָמוניסטען, בעמיהען זיי זיך צו ווירקען אויף דער עפענטליכער מיינונג פאַר דער בעפרייאונג פון קון'ען.

דער כינעזיש־יאַפּאַנישער קאָנפליקט.

ווין, 6 (א. וו.) פון שאַנכאַי טיילט מען מיט, אַז די לאַגע אין כינאַ איז לעת־עתה נישט אויפגעקלערט, און אַז די קאַמפען צווישען יאַפּאַ־נישען און כינעזישען מיליטער ווערען אַלץ בענייט.

וועלענדיג אויסמיידען אַ שאַרפען קאָנפליקט מיט יאַפּאַן, וועט די נאַנקינער רעגירונג אָננעה־מען אַלע מיטלען, כדי צו פערטושען דעם איינ־דרוק פון די היזקות, וואָס איז געמאַכט געוואָרען דער יאַפּאַנישער עקספּעדיציע־אָפּטיילונג.

מיט דעם צוועק קומען איצט פאָר צווישען נאַנקין און טאָקיאָ לעבהאַפטע אונטערהאַנדלונגען.

פערלייכטערונגען בײם בעקומען די יוגאָסלאַווישע בירגערשאַפט.

בעלגראַד, (י.ט.א.) דער יוגאָסלאַווישער אינערן־מיניסטער האָט אַרויסגעלאָזט אַ נייע פער־אָרדנונג, וועלכע רעגולירט די פּראָצעדור בײם ערטיילען די יוגאָסלאַווישע בירגערשאַפט אין די געביטען, וואָס האָבען פריהער געהערט צו אונגאַרן. אויפ'ן סמך פון דער נייער פעראָרדנונג וועט אַ גרויסע צאָהל יודען פיל לייכטער קענען בעקומען די יוגאָסלאַווישע בירגערשאַפט, ווייל ביז איצט איז דאָס געווען פערבונדען מיט פיל שוועריגקיי־טען און הוצאות.

צוליב מיין אָפּפאָהרען נאָך אמעריקא, ווינש איך

א האַרציגען זייט־געזונד

אַלע מיינע פריינד און בעקאַנטע

סטעלא קראנט.

992

ערשטע זיצונג פון אויבער־ראַט פון סוחרישע אָרגאַניזאַציעס אין פוילען.

וואַרשאָ, 6 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט) היינט האַלב 12 בייטאָג האָט זיך אין יודישען סוחרים־פעראיין אָנגעהויבען די ערשטע פּלענאַר־זיצונג פון אויבער־ראַט פון די סוחרישע אָרגאַניזאַציעס פון גאַנצען לאַנד, מיט'ן אַנטייל אויך פון פאָרשטעהער פון מזרח־ און מערב־גאַ־ליציען.

עס בעטיילינען זיך 70 דעלעגאַטען און 30 געסט.

די ערשטע זיצונג איז כמעט אינגאַנצען גע־ווידמעט דער פראַגע פון אומזאַץ־שטייער; די דאָ־זיגע פראַגע וועט אויך בעהאַנדעלט אין די רע־פעראַטען פון אַרוו. קאַליסקי און אינזש. ווײדמאַן.

דערביי ווערט אָנגעוויזען, אַז דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום האָט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג וועגען נעמען אַ הויכען אומזאַץ־שטייער, — אַז די עפענטליכע צירקולאַרען ווערען דערנאָך אַנו־לירט דורך געהיימע, און אַז די בעאַמטע פיהרען זיך דערנאָך לויט זייער איינענעם איינזעהען.

דאָס מוז ברענגען צו אַ ווירטשאַפטליכען קריי־זיס, און אין לאָדזער ראַיאָן האָבען זיך שוין טאַקע אָנגעהויבען באַנקראָטען.

ס'ווערען געמאַכט פערשידענע פאָרשלאַגען.

די זיצונג האָט זיך פערצויגען ביז שפּעט ביי־נאַכט.

„שעורי ערב" בײ „פּועלי אמוני ישראל" אגראַדאווע 8.

מאָרגען, דינסטאָג, פ' בהר ובחקותי ל"ג בעומר (ד. 8־טען מאי), פּינקטליך 8 אָוועגד קומט פאָר אין ענגלישען זאַל

אַ גרויסע יוביליאום־פייערונג

ענגלישער זאַל אַלעע 1־טער מאַי נומער 2.

לכבוד דער 5־יעהריגער עקזיסטענץ פון אונזער „שעורי ערב"

מיט דער בעטייליגונג פון הרה"ג מהור"ר מאיר שפּירא שליט"א (פּיעטריקאָ־ווער רב), רעדאַקטאָר א. ז. פרידמאַן (פּרנס פון וואַרשאָווער קהלה־ראַט), ד. ה. זילבערשטיין און אַנד.

תרפ"ג — תרפ"ח

בילעטען צו בעקומען אין סעקרעטאַריאַט פון „שעורי ערב" (אַגראַדאָווע 8), אין סעקרעטאַריאַט פון „פּועלי אמוני ישראל" (וואָסקאָדניאַ 66) פון 10–8 אָוועגד, אין דער קאָנדיטאָריי פון וויינבערג (נאָוואָמיעסקאַ 30) און אין טאָג פון דער פייערונג — ביי דער קאַסע פון 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

988

האַנדווערקער־פאַריין זאַכאָדניאַ 66.

אַכטונג, פריזיער־מייסטער!

היינט, 9 אין אָוועגד – אַ וויכטיגע פערזאַמלונג מיט דער טאָג־אָרדנונג: שטייערן און צעך, הילפס־קאַסע, וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג.

אַכטונג, קירזשנער־מייסטער! מיטגלידער און נישט־מיטגלידער

קימט אַלע אויף דער וויכטיגער פערזאַמלונג, וואָס קומט פאָר היינט, מאַנטאַג, 7 אַ זייגער אין אָוועגד.

987

צענטר. סוחרים־און פאַבריקאַנטען־פערבאַנד

אויף דער לאַדזער וואָיעוואָדזטווע, פּעטריקאָווער 10.

כדי אָפּצוגעבען אַ בעריכט פון דער דעלעגאַציע, וועלכע האָט אינטערווענירט ביי די מאַס־געבענדע ספערען אין וואַרשאַ,

וועגען אָנגעווענדעטע סוחר'ישע פראַגען,

קומט פאָר היינט, מאָנטאַג, דעם 7. מאַי ד. י. 8 אַ זייגער אין אָוועגד אין פעראיינס־לאָקאַל – אַ

בעריכטס־פערזאַמלונג

צוליב דער וויכטיגקייט פון ענין — קומט מאַסענווייז!

די פערוואַלטונג.

994

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער פערוואַלטונגס־מיטגליד

חיים מענדל יאַסקאָוויטש,

צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכע פרוי

ג. ע. רחל לאה.

די בעקער־סעקציע.

989

די פּויליש-עסטרייכישע האַנדעלס-אונטערהאַנדלונגען.

ווין, 6 (א. ו.) דער אָפיציעלער אָרגאַן פון קאַנצלער זייפּעל, די קריסטליך-דעמאָקראַטישע „רייכספּאָסט" שטעלט פעסט, אַז די אינפאָרמאַציעס וועגען דעם, אַז די טעג דאַרפען זיך אָנהויבען די פּויליש-עסטרייכישע האַנדעלס-אונטערהאַנדלונגען שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט.

די „רייכספּאָסט" קלערט אויף, אַז די איצטיגע פערהעלטעניש פוןביידע דעלעגאַציעס בעשטעטיגט נישט די האָפנונג אויף אַ שנעלען אָנפאַנג פון די אונטערהאַנדלונגען.

קורסען פאַר זשורנאַליסטען.

ווין, (א. ו.) דאָס בילדונגס-מיניסטעריום האָט בדעה צו עפענען ביים ווינער אוניווערסיטעט קורסען פאַר זשורנאַליסטען.

דער הונגער אין כינאַ

יודען העלפען דער כינעזישער בעפעלקערונג.

כאַרבין. (יט"א) די יודישע קהלה האָט זיך געווענדעט צו דער יודישער בעפעלקערונג אין כאַרבין און מאַנדזשוריע מיט אַ הייסען אויפרוף צו העלפען די צוואַנציג מיליאָן כינעזער, וועלכע הונגערן אין דער פּראָווינץ שאַנדון. יעדען טאָג קומען אָן קיין כאַרבין שוידערליכע ידיעות וועגען הונגער. דער הונגער האָט געבראַכט דערצו, אַז אַ פאָטער האָט געקוילעט זיינע 4 קינדער פאַר די אויגען פון אַלע פּאַסאַזשירען אין וואַגאָן, וועלכער האָט געפיהרט די איבערגעוואַנדערטע הונגעריגע אויף דער סטאַציע טויבאַנפו. דורך כאַרבין זענען אין משך פון איין וואָך דורכגעגאַנגען 25 טויזענד כינעזישע איבערוואַנדערער פון שאַנדונער פּראָווינץ, וועלכע עמיגרירען מיט די קינדער און אַלטע לייט קיין צפון-מאַנדזשוריען. עס איז געשאַפען געוואָרען אַ געזעלשאַפטליכער קאָמיטעט צו העלפען די הונגער-ליידענדע כינעזער, בראש פון וועלכען עס שטעהען דער כאַרבינער גענעראַל-גובערנאַטאָר טשון-טואַן-סיאַן און די יודען מאָסקין און קאַבאַלקין. דער קאָמיטעט האָט אָנגעהויבען אַ גרויסע הילפס-אַקציע

פער'משפט צוויי בעאַמטע

פאַר אַנטיסעמיטישע אַגיטאַציע.

מאָסקווע, 6 (יט"א, טעלעגראַפיש) צוויי הויכע בעאַמטע פון דער דרום-מערב'דינער באַהן זענען פער'משפט געוואָרען צו אַנדערטהאַלבען יאָהר טורמע, אָהן אַנווענדונג פון אַמנעסטיע פאַר פערפאָלגען און פערשפּרייטען אַ ליד, וואָס איז געווענדעט געגען דער יודישער בעפעלקערונג.

מאַטעריאַלען וועגען דער געשיכטע פון יודישען ישוב אין מאַנדזשוריען

כאַרבין. (יט"א). דער יודישער עסקן יעקב פריזער פון אירקוטסק, וועלכער וואוינט איצט אין כאַרבין, האָט דאָרט געגרינדעט אַ יודישע אַרכיוו-קאָמיסיע, וועלכע וועט צונויפזאַמלען און קאָנצענטרירען דעם גאַנצען מאַטעריאַל צו דער געשיכטע פון'ם יודישען ישוב אין מאַנדזשוריע. דער ישוב איז ענטשטאַנען מיט 25 יאָהר צוריק בעת'ן אויסבויען די מזרח-כינעזישע אייזענבאַהן און פון דער רוסיש-יאַפּאַנישער מלחמה. דער קאָמיסיע וועט אויך איבערגעגעבען ווערען אַ גרויסער טייל פון די אַרכיוון פון פיל יודישע געזעלשאַפטען און פעראיינען, וועלכע עקזיסטירען נאָך איצט, אָדער וועלכע האָבען אַמאָל עקזיסטירט. די אַרכיוו-קאָמיסיע האָט בדעה אויך צוצוטרעטען צו אַ פאָלקס-צעהלונג פון דער יודישער בעפעלקערונג אין כאַרבין.

אַרויסטריטען אין דער יוד. שפּראַך

נישט ערלויבט אין כאַרבין.

כאַרבין. (יט"א). לעצטענס האָט דער יודישער אַרטיסט בלומענטאַל איינגעאָרדנעט אין כאַרבין אין איינעם פון די גרויסע קינאָ זאַלען אַ מוזיקאַליש-וואָקאַלישען אָוועגד מיט יודישע מאָנאָלאָגען און קופּלעטען, אויף וועלכע ער האָט בעקומען אַנ'ערלויבניש. שוין בעת דער פאָרשטעלונג איז פּלוצלינג דערהאַלטען געוואָרען אַ מעלדונג פון דער פּאָליציי, אַז די פּראָגראַם-טיילען אין דער יודישער שפּראַך מוזען אַרויסגעוואָרפען ווערען פונ'ם רעפּערטואַר. אויפ'ן גרויסען עולם האָט די ערקלערונג וועגען צוריקציהען די ערלויבניש אויף די יודישע רעציטאַציעס געמאַכט זעהר אַ שווערען איינדרוק. שוין העכער 3 יאָהר, ווי די יודישע שפּראַך איז אינגאַנצען פערבאָטען געוואָרען דורך דער כינעזישער פּאָליציי, וועלכע ווערט אויפגעהעצט דורך די רוסישע שוואַרץ מאה'דיגע פּאָליציי-בעאַמטע.

ציון. קאָנפערענץ אין אַמעריקאַ.

ניו-יאָרק, 6 (יט"א, טעלעגראַפיש). די עקזעקוטיווע פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין אַמעריקאַ האָט בעשלאָסען צונויפצורופען די לאַנד-קאָנפערענץ פון דער אָרגאַניזאַציע ד. 1-טען יוני אין פּיטסבורג.

אויף אַ זיצונג פון דער עקזעקוטיווע האָט ד"ר ווייצמאַן שטאַרק געטאַדעלט די האַנדלונג פון דער אַמעריקאַנער אָפּאָזיציע. ווען די אָפּאָזיציע — האָט ווייצמאַן געזאָגט, — וואָלט נעוואָלט האַנדלען זאַכליך, וואָלט זי געוועזן אָפּגעוואַרט לכל-הפחות אויפ'ן בעריכט פון דער קאָמיסיע, וועלכע די יודישע אַגענץ שיקט קיין ארץ-ישראל.

„אַררט"
זאַכאָדניאַ 43.
אַרטיסטישער רעוויו און קאַמער-טעאַטער
אונטער דער לייטונג מ. בראָדערזאָן

היינט, מאָנטאַג — 1 פאָרשטעלונג:
אָנהויב 9.30 אַ זייגער אָוועגד
ווידערהאָלונג פון דער
פּרעמיערע פון 6. פּראָגראַם
א. נ.
שושנת יעקב

1) אַ דעלעגאַט פון לאָוויטש	7) אוי, אַבראַם
2) כלי-זמרים	8) טאַנץ (פּוסאָ-ווער רבי)
3) מגיד פון ליטע	9) דער נודניק
4) גנבים	10) שושנת יעקב
5) בלויע מיהל	11) יענקע דודל
6) האַללאָ! האַללאָ!	

(הנחה-בילעטען גילטיג).

די איינוואַנדערונגס-מעגליכקייטען

פאַר יודישע עמיגראַנטען אין דרום-אַפריקע.

בערלין (יט"א) לויט'ן אויפטראַג פון „עמיגדירעקס" האָט דער פּרעזיצער פון „אָרט" ד"ר בראַמסאָן, וועלכער האָט בעזוכט נישט לאַנג דרום-אַפריקע און האָט זיך געגוי בעקענט מיט דער לאַגע אויפ'ן אָרט, געהאַלטען אַ רעפעראַט: „צי קען דרום-אַפריקע ווערען אַנ'איינוואַנדערונגס-לאַנד פאַר יודען"?

ד"ר בראַמסאָן האָט געשילדערט דאָס לעבען פון די יודען אין דרום-אַפריקע און איז געקומען צום אויספיהר, אַז ביי גינסטיגע בעדינגונגען און זאָרגפעלטיגער אָנפיהרונג מיט דער עמיגראַציע קיין דרום-אַפריקע קען דאָרט דורכגעפיהרט ווערען אַ קאָנצענטרירטע און סיסטעמאַטישע איינוואַנדערונג פון פּראָדוקטיווע יודישע עלעמענטען. אין דעם לאַנד מיט גרויסע נאַטירליכע רייכטימער און אויסגעצייכענטען קלימאַט לעבען נישט מעהר ווי 72,000 יודען. דער נאַטירליכער צוואוקס פון דער בעפעלקערונג בעטרעפט דאָרט 1,9 פּראָצ., בעת אין אַמעריקאַ בעטרעפט ער אינגאַנצען 0.95 פּראָצענט. אַ העלפט פון דער גאַנצער גאָלד פּראָדוקציע אויף דער וועלט שטאַמט פון דרום אַפריקע. עס ווערען פּראָדוצירט פיל לאַנדווירטשאַפטליכע פּראָדוקטען און קויהלען פאַר 4 מיליאָן פונט. לעצטענס איז ענטשטאַנען אַ גינסטיגערע שטימונג לטובת דער איינוואַנדערונג פון ווייסע עמיגראַנטען. די יודישע איינוואַנדערונג האָט גוטע אויסזיכטען, ווייל די אימיגראַנטען פון ענגלאַנד בלייבען נישט מייסטענס אין לאַנד און נאָך אַ געוויסער צייט קעהרען זיי זיך צוריק קיין ענגלאַנד. יודען בילדען איצט 65 פּראָצ. פון אַלע איינוואַנדערער. מען דאַרף זיך אָבער בעמיהען צו ברענגען קיין דרום-אַפריקע פּראָדוקטיווע עלעמענטען, כדי צו געווינען דעם צוטרוי פון לאַנד. אַזאַ אימיגראַציע וואָלט אויך אונטערשטיצט געוואָרען דורך די דאָרטיגע יודען, וואָס ליידען צוליב זייער איינזייטיגער ווירטשאַפטליכער סטרוקטור. אין דרום אַפריקע איז אויך שטאַרק פּאָפּולער דער געדאַנק צו שאַפען דאָרט אַ יודישע לאַנדווירטשאַפטליכע קאָלאָניע. דאָס קאָלאָניזירען איין יודישע משפחה דאַרף אָפּקאָסטען 1000 פונטען. 50 פּראָצ. פון דער סומע איז מסכים צו דעקען די מלוכה-באַנק פון דרום אַפריקע. צום סוף האָט דער רעפערענט פאָרגעלעגט צו שאַפען אַ ספּעציעלען קאָמיטעט ביי די פעראייניגטע געזעלשאַפטען „היאַס-יק"א-עמיגדירעקט", וואָס זאָל איבערנעהמען די פּלאַנמעסיגע אָנפיהרונג מיט דער עמיגראַציע קיין דרום-אַפריקע.

בעסטיאַלישער איינפאַל פון אַנטיסעמיטען

שטעקען אָן צוויי קליינע יודישע קינדער מיט ווענערישע קראַנקהייטען.

מאָסקווע (י.ט.א.) צוויי קליינע יודישע קינדער, איין מיידעלע אין עלטער פון 5 יאָהר און דאָס צווייטע פון 2 יאָהר, זענען געפאַלען אַ קרבן פון אַ פערברעכערישען אַנטיסעמיטישען אַקט. דער פאָטער פון די דאָזיגע צוויי קינדער איז אַ יוד, וואָס וואוינט אין מאָסקווע זינט 1921. ער איז אַ מיטגליד פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי און האָט געענדערט זיין פריהערדיגען נאָמען אויף אַמערכאַנאָוו. די שכנים פון הויז, אַלע קריסטען, האָבען נישט געקענט דערליידען, וואָס צוזאַמען מיט זיי וואוינט אַ יוד. זיי האָבען דעריבער דורך פערשידענע מיטלען פערפאָלגט די יודישע פאַמיליע, כדי איהר צו צווינגען זיך אַרויסציהען פון הויז.

טאָג נאָך טאָג האָבען זיי געפייניגט אַמערכאַנאָוו'ס פרוי מיט אַנטיסעמיטישע שטעכווערטלעך און פערפאָלגונגען, בשעת אַמערכאַנאָוו פלעגט אוועקגעהן צו דער אַרבייט. עס איז דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז אַמערכאַנאָוו האָט פערקלאָגט זיינע שכנים פאַר'ן געריכט. אָבער ווען עס איז געקומען צום פּראָצעס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער בעשולדיגונגס-אַקט געגען די שכנים איז אויף אַ מיסטעריעזען אופן פערשוואונדען געוואָרען פון געריכט. זעהענדיג, אַז מיט בייזען קענען זיי נישט פּטור ווערען פון דער יודישער פאַמיליע, האָבען די שכנים געענדערט זייער טאַקטיק. זיי זענען מיטאַמאָל געוואָרען פריינדליך צו אַמערכאַנאָוו'ס פרוי און האָבען איהר רעקאָמענדירט, זי זאָל אַריינעהמען אַ דינסט, אַ קריסטליך מיידעל.

די יודישע פרוי האָט זיך געלאָזט איינרעדען און האָט אַריינגענומען צו זיך דאָס קריסטליכע מיידעל, וואָס די שכנים האָבען איהר רעקאָמענדירט אַלס דינסט. לכתחילה האָט זי אפילו נישט געקענט פערשטעהן, פאַרוואָס איהרע שכנים זענען מיטאַמאָל געוואָרען צו איהר אַזוי גוט, אָבער אין איינינע טעג אַרום, נאָכדעם ווי דאָס דינסט-מיידעל איז אָנגעקומען צו איהר אין הויז, איז איהר אַלעס קלאָר געוואָרען. זי האָט צו איהר גרויסער פערצווייפלונג בעמערקט, אַז איהר צוויי-יעהריג קינד איז אָנגעשטעקט מיט סיפיליס. מיט אַ פּאָר טעג שפּעטער האָבען זיך די סיפיליס סמנים ענטדעקט אויך ביי איהר צווייטען קינד.

אַ פערצווייפעלטע איז די מוטער אַוועק צום דאָקטאָר, און יענער האָט פעסטגעשטעלט, אַז די דינסט האָט אָנגעשטעקט די קינדער מיט דער ווענערישער קראַנקהייט. די דינסט איז אַרעסטירט געוואָרען און וועט דאַרפען ערשיינען פאַר'ן געריכט, נאָר זי וועט וואַהרשיינליך דערצעהלען, פאַרוואָס די שכנים פון הויז זענען געווען אַזוי פעראינטערעסירט, אַז גראָד זי זאָל אָנקומען אין הויז פון דער יודישער פאַמיליע.

די מאָסקווער קאָמוניסטישע צייטונג „קאָמסאָמאָלסקאַיאַ פּראַוודאַ" פאָדערט, עס זאָל דורכגעפיהרט ווערען אַ שטרענגע אונטערזוכונג אַרום דעם גאַנצען ענין און אַז צום געריכט זאָלען אויך צוגעצויגען ווערען די שכנים, וואָס האָבען פערפאָלגט די יודישע פאַמיליע.

Dr. med. URYSON
ספּעציאַל-אַרצט
פאַר אינערליכע קראַנקהייטען
קאָנסטאַנטינער 20, טעל. 35-85.
נעהמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג. 887

Dr. med. A. MAZUR
אויערען, נאָז- און האַלז-קראַנקהייטען, שטימע- און שפּראַך-פעהלערן (שטאַמלען א.ז.וו.)
האָט זיך איבערציגען פון נאַרוטאָוויטש 44
אויף וואָסקאַדניאַ 65, טעל. 66-01
(איינגאַנג אויך דורך פּעטריקאַווער 46).
נעהמט אָן פון 11.30 ביז 12.30 און פון 5—8 נאָכמ.

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08.
היילט גאַנץ פּערפעקט ציינער, צאָהן- און מויל-קראַנקהייטען. צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג. ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער. נעהמט אָן פון 9—7 אָוונט. צו ביליגע פּרייזען.

מודעה מהראבינאט לאפרושי מאיסורא.

צוליב דעם געוואַלדיגען רעש אין אונזער שטאָט לאָדז וועגען די גרויסע מכשולים אין די געמישטע יאַטקעס ד. ה., וואו כשר פלייש און טרפות איז אין איין יאַטקע, זענען מיר מפרסם, אַז מיר טראָגען נישט קיין שום פעראַנטוואָרטליכקייט פון געמישטע יאַטקעס, ווען זאָגאַר עס געהט דאָרט אַ מנקר, ווייל עס איז אונמעגליך צו געבען השגחה אויף אַזעלכע יאַטקעס, און דעריבער איז אין קיין שום גרויסע שטאָט נישטאָ קיין געמישטע יאַטקעס, נאָר בעזונדער בלויז כשר'ע פאַר יודישע קונים און בלויז טרפה'נע פאַר נישט-יודישע קונים. יעדער יוד דאַרף זיך אָפּהיטען, ער זאָל נישט נכשל ווערען במאכלות אסורות און קויפען פלייש נאָר אין אַ יאַטקע פון בלויז כשר פלייש, אַז די היגע שטאָט זאָל זיך רעכנען מיט דעם ראַבינאַט און ווער הכשרות וועט די השגחת הכשרות געהויבען ווערען, אַז אַלעס זאָל זיין אין בעסטען אָרדנונג.

לאָדזער ראַבינאַט.

משה מנחם סגל, פנחס וויינזאַפט.
מרדכי ניסן קרול, ליבוש ראָזענבערג,
משה דוד דאמב. יוסף פיינער,

צום אָפּפאָהרען פון מיין פריינדין
סטעלאַ קראַנט
קיין אַמעריקאַ
ווינש איך אַ גליקליכע רייזע!
לייב גאָלדבערג.

שבועה דאורייתא
לויט'ן פסק-דין פון פרידענס-געריכט וועט מיטוואָך דעם 9-טען מאַי 10 אַ זייגער אינדערפריה אין דער אַלטשטעטישער שוהל שווערען דער געגנער שמאי נאָוויצקי (פון דער האַלע) וואוינט אַלעקסאַנדריסקאַ 24 וועגען סכסוך 76 זלאָטעס.
מיט אַכטונג
שמואל יוסף פרידמאַן
פּאָלנאַצנאַ 14.

לאָדז. 7 מאַי 1928

דער חבר פון קאָווערדאַ'ן.

דער אַטענטאַט, וואָס יורי וואָיטשעכאָווסקי האָט אויסגעפיהרט אין וואַרשאַ אויפ'ן פאָרשטעהער פון דער סאָוויעטישער האַנדעלס־מיסיע ליזאַרעוו האָט אין דער פּוילישער פּרעסע אַרויסגערופען אַ שטאַרקען אָפּקלאַנג. הגם דער אַטענטאַט איז נישט געלונגען, קען ער דאָך אַרויסרופען געוויסע פּאָליטישע פערוויקלונגען, וואָס פּוילען וויל זיי נישט האָבען, ווייל זי וויל איינשטעלען נאָרמאַלע פרידליכע בעציהונגען מיט דער סאָוויעטישער רעגירונג. די פּרעסע, וואָס איז נאָהענט צו די רעגירונגס־קרייזען בעטראַכט דעם אַטענטאַט אַלס מיסברויך מצד די, וואָס נוצען אויס דאָס אזיל־רעכט און פיהרט אויס, אַז מ'דאַרף זיין פאָרזיכטיג מיט אַזעלכע עלעמענטען און זיי איזאָלירען.

ס'איז דאָך קוים אריבער עלף חדשים זייט'ן בלוטיגען שאָס פון באָריס קאָווערדאַ'ן, און ווידעראַמאָל האָט זיינער אַ לאַנדסמאַן, וואָיטשעכאָווסקי, מיסגעברויכט מיט דער גאַסטפריינדליכקייט פון פּוילען, כדי אויף די גאַסען פון וואַרשאַ צו ערלעדיגען זיינע פּערזענליך־פּאָליטישע חשבונות מיט'ן האַנדעלס־פאָרשטעהער פון סאָוויעט־רוסלאַנד. וואָיטשעכאָווסקי'ן איז צום גליק נישט געלונגען זיין פּלאַן, און דאָך בלייבט אַ פאַקט, אַז ער איז בעגאַנגען אַנ'אַקט, אויף וועלכען די עפענטליכע מיינונג אין פּוילען מוז רעאַגירען. קען דאָך וואַרשאַ נישט זיין קיין אָרט פאַר רוסישע עמיגראַנטען, וואו זיי זאָלען אויספיהרען זייערע חשבונות מיט די פאָרטרעטער פון סאָוויעטען־רוסלאַנד בפרט, ווען זיי וואוינען דאָ אַלס דיפּלאָמאַטישע פאָרטרעטער.

שרייבענדיג וועגען דעם לעצטען טעראָר־אַקט בעצייכענט די פּוילישע פּרעסע, אַז די פּאָליטישע אַטענטאַטען פון די רוסען שטייגען שוין אריבער די מאָס; זיי קענען קוואַליפיצירט ווערען ווי אַ מיסברויך מיט'ן רעכט פון פּאָליטישען אזיל, וועלכען פּוילען לויט איהרע טראַדיציעס זאָגט קיינעם נישט אָפּ.

די רוסישע פּאָליטישע עמיגראַציע, שרייבט איין צייטונג, שאַפט אַנ'אַטמאָספער פון שנאה און האַס, אַנ'אַטמאָספער, ביי וועלכער ס'איז נישט מעגליך קיין שום פּאָזיטיווע צוזאַמענאַרבייט מיט רוסלאַנד און ביי וועלכען עס ווערען געשאַפען קאָווערדאַ'ס און וואָיטשעכאָווסקי'ס.

פּוילען קען אָבער נישט פערוואַנדעלט ווערען אין אַנ'אָרט פון פּאָליטיש־פּערזענליכע אָפּרעכנונגען צווישען די צדדים. די געסט ווערען אַזוי אַרום אַ לאַסט פאַר דער מלוכה און אַ געפאַהר פאַר דער עפענטליכער זיכערקייט.

דער אינדיווידועלער טעראָר, אַט דאָס איבערבלייבעניש פונ'ם רוסישען פּאָליטישען געדאַנק, האָט די רוסישע עמיגראַציע פונאַנדערגעטראָגען איבער דער גאַנצער וועלט. וואָראָווסקי איז דערמאָרדעט געוואָרען אין דער שווייץ, נאַבאָקאָוו אין בערלין; פּאַריז, ריגאַ, פּראָג, טאַלין, ניו־יאָרק, זענען געוועזען ערטער, וואו די רוסישע עמיגראַציע האָט אַרויסגעוויזען איהר טעמפּעראַמענט.

פּוילען קען נישט ערלויבען אַזעלכע אויפּפיהרונגען. מענשען, וואָס לעבען אַזוי ווי אין נאַרקאָז און וואָס האַנדלען ווי ס'האָט געהאַנדעלט דער אויספיהרער פונ'ם אַטענטאַט אויף ליזאַרעוו'ן דאַרפען נישט און קענען נישט געניסען פון די רעכט, וואָס קומט ניכטערע בירגער. מיט זייער פערהאַלטען זיך שעדיגען זיי פּוילען, און אפילו די טויזענדער פון זייערע לאַנדסלייט, וואָס זענען פעראורטיילט צו זיין נע ונד. די שולדיגע אין מיסברויכען מיט'ן אזיל־רעכט, דאַרפען פון פּוילען אויסגעשאַלטעט ווערען.

אונטער'ן לאָזונג פון שלום.

פראַנקרייך נאָך די פאַרלאַמענט־וואַהלען.

(קאָרעספּאָנדענץ פון פּאַריז).

א פול־קיילעכדיג בילד פון דעם קומענדיגען פאַרלאַמענט האָט נאָך נישט קיין איין מענש. ביידע וואַהל־טעג זענען פערביי. פאַר די לינקע פאַרטייען איז דער רעזולטאַט נישט גינסטיג. אין וועלכער מאָס אָבער די רעכטע פאַרטייען וועלען קענען האָבען אַזאַ מאַיאָריטעט, ווי מען האָט נויטיג פאַר אַנ'אייגענער, קאָנסעקווענטער, אינערער און אויסערער פּאָליטיק, קען היינט קיינער נישט זאָגען.

די גרויס פון יעדער פראַקציע וועט מען ערשט קענען בעשטימען, ווען דער פאַרלאַמענט וועט זיך האָבען קאָנסטיטואירט. אַ סך דעפּוטאַטען זענען געוועהלט געוואָרען נישט אַלס פאָרשטעהער פון די פאַרטייען נאָר אַלס פּערזענליכקייטען, אַלס פּאָפּולערע מענשען. זייער פאַרטייאישקייט ווייסען זיי נאָך אַליין נישט.

די וואַהלען לויט ליסטעם האָבען בוודאי אַ סך חסרונות. די טויטע פאַרטייאישע דאָגמע בעהערשט דעם וואַהל־קאַמף. ס'פערלירט זיך יעדע בעציהונג צווישען דעם, ווער עס וויילט און דעם, וועלכער עס ווערט געוועהלט. דער קאַמף גייט אַרום ווערטער, אותיות און פּסוקים. אָבער איין מעלה האָט די וואַהל־סיסטעם, וועלכע מען קען נישט אָפּלייקענען. באַלד נאָך די וואַהלען קאָן מען קאָנסטאַטירען דעם זיג אָדער די מפּלה פון דער אָדער יענער פאַרטיי און מען קען בעקומען אַ בעגריף וועגען דעם, אויב אין פאַרלאַמענט וועט האָבען די שליטה און די השפּעה אַ רעכטער, אַ לינקער קורס אָדער אויב די הערשאַפט וועט האָבען אַ צענטער. ביי די וואַהלען לויט פּערזענליכקייטען, קען מען אַזאַ פאָרשטעלונג נישט האָבען. יעדער איינער קען אַרויסשטעלען זיין קאַנדידאַטור און יעדער איינער קען אויסנוצען דעם פאַקט, וואָס ער איז פּאָפּולער אין דעם אָדער יענעם קרייז. ער נעמט נישט אויף זיך קיין שום פּראָגראַמאַטישע התחייבות און אַגיטירט נאָר אין די ראַמען פון אַ פערשוואומענער פּאָליטישער שטימונג.

אין פראַנקרייך זענען די וואַהלען אינדיווידועל נישט לויט רשימות און נישט לויט פאַרטיי־פּראָגראַמען. פון אַ סך דעפּוטאַטען ווייס מען לגמרי נישט, ווער עס האָט זיי אַרויסגעשטעלט און אויפ'ן יסוד פון וועלכע פּרינציפּען זיי זענען געוואָרען אַרויסגעשטעלט. מען מוז ערשט קומען מיט זיי אין אַ פּערזענליכען קאָנטאַקט, כדי צו בעשטימען זייער פראַקציאָנעלען מהות און פּאָליטישע פאַרב.

אָבער דאָס אַלגעמיינע בילד איז קלאָר. פּואַנקאַרע האָט געזיגט. ער האָט אַ זיכערע מעהרהייט,

מיט אַ שטאַרקען אונטערשלאַג פון דער טענדענץ, וועלכע האָט איהם בעהערשט, בעת ער האָט רעגירט אין דעם אַזוי־גערופענעם רעכטס־רעאַקציאָנערען בלאָק־נאַציאָנאַל. דאָס איז פון איין זייט. פון דער אַנדער זייט אָבער איז זיין מעהרהייט אין פאַרלאַמענט נישט אַזוי זיכער און שטאַרק, אַז ער זאָל אויך היינט זיך בכלל קענען אָפּזאָגען פון די לינקס־בירגערליכע פאַרטייען. ער אַליין האָט פאַר די וואַהלען אין אַ גרויסער רעדע אויפגעקלערט, אַז די היינטיגע תנאים מאַכען תכלית'דיג אַ פּאָליטיק פון פערשטענדיגונג און שלום און אַז דער אַמאָליגער נאַציאָנאַלער בלאָק קען נישט מעהר זיין אַזוי אַגרעסיוו און רעספּאָטיש קעגען דייטשלאַנד, למשל, ווי אין די אַמאָליגע צייטען. נישט קוקענדיג אויף דער פערמינערונג פון זר ערלינקער השפּעה, זענען די לינקע פאַרטייען נאָך שטאַרק גענוג, כדי ביי אַ צוזאַמענבונד מיט די קאָמוניסטען מבטל צו מאַכען אַלע קריגס־כוונות פון דעם שאָוויניזם און פאַשיזם. געזיגט האָט נאָר די פּערזאָן פון פּואַנקאַרע. דער אַמאָליגער אַלטער קריגס־פּאָליטיקער אָבער האָט קיין זיג נישט געזוכט און נישט געפונען. די ראַדיקאַלע און ראַדיקאַל־סאָציאַליסטישע פאַרטיי האָט אין דעם קומענדיגען פאַרלאַמענט 123 אָדער 130 דעפּוטאַטען, בעת זי האָט אין פאָריגען פאַרלאַמענט געהאַט 138. אין דער צאָהל איז זי בכן געוואָרען קלענער, אָבער איהרע פערזענליכקייטען, ווי העריאָ, פּענלעווע א. א. וו. וועלען פערבלייבען אין קאַבינעט און זי איז שטאַרק גענוג, כדי אונטערצוהאַלטען די וואָג און די שטעלונג פון איהרע פיהרערס. פּואַנקאַרע וועט היינט קעגען העריאָ און קעגען פּענלעווע קיין פּאָליטיק נישט מאַכען אָבער נאָך ווייניגער וועט ער עס טון געגען בריאַן. די בריאַנישע פּאָליטיק איז היינט דער גייסט פון פעלקערבונד און האַרמאָניזירט מיט דער פּאָליטישער אַרבייט און אינטערנאַציאָנאַלע כוונות פון שטרעזעמאַן און טשעמבערלען. אַ שינוי אין דער פּאָליטיק וואָלט אַריינגעבראַכט אַנ'אָנגעצוינגענקייט און געפעהרליכען קאָנפליקט־שטאָף צווישען די מלוכות. בריאַן וואָלט זיך אָפּגעזאָגט להבא צו רעפּרעזענטירען פראַנקרייך און די וועלט וואָלט חושד געווען, אַז פּואַנקאַרע האָט רעספּעקטישע צילען לגבי די אַנדערע מלוכות. פראַנקרייך וואָלט ווידער געוואָרען איזאָלירט. דער ראַוועס־

אָפּסאַך וואָלט פערלוירען אַ גרויסען טייל פון זיין ממשות. אין די קאָנסאָלידאַציע פון דער וועלט־עקאָנאָמיק וואָלט זיך אָנגעשטויסען אויף שטאַרקע מניעות. אַזאַ שטימונג וואָלט זיך אָפּגערופען ווער קריטיש אויף דעם מצב פון פראַנקרייך גופא. די פראַנצויזישע בעפעלקערונג וואָלט פערלוירען דעם גלויבען אין דעם אויטאָריטעט, אין דער גרויסקייט פון פּואַנקאַרע. די וואַלוטע פון פראַנקרייך וואָלט זיך אָפּגעשטעלט אין איהר סטאַביליזאַציע־פּראָצעס און די גוטע בעציהונגען מיט אַמעריקע וואָלטען בעקומען שטאַרקע שוואַרצע פלעקען. דאָס איז פאַר פראַנקרייך געפעהרליך. אַמעריקע האָט אַלעמאָל די מעגליכקייט אַריינצוברענגען פראַנקרייך אין אַ פריקרע־שווערער לאַגע. די פראַנצויזישע חובות אין אַמעריקא זענען נאָך גענוג גרויס און קיינעם איז נאָך נישט געלונגען צו רעגולירען זיי אַזוי, אַז פון דעם זאָל נישט אַרויסקומען קיין נייער קאָנפליקט און קיין אומדערטרעגליכע לאַסט פאַר דער פראַנצויזישער ווירטשאַפט.

אַמעריקע לאָזט היינט פראַנקרייך געמאַך. זי מאָהנט נישט און פאָדערט נישט, ווי אַ שטרענגער בעל־חוב. אַ גרעסערען אינטערעס ווי צו בעקומען די חובות האָט אַמעריקע אין דעם, אַז דער ווירטשאַפטליכער צושטאַנד פון אייראָפּע זאָל האָבען אַ געזונטע באזע און אַז דער אַמעריקאַנישער קאַפּיטאַל זאָל האָבען אַ געזונטען מאַרק. אויב אָבער פראַנקרייך וועט ווידער ווערען אַ מניעה פאַר דער סאַנירונג פון אייראָפּע, דעמאָלט וועט אַמעריקא נישט שווייגען און וועט אויסנוצען אַלע רעכטען און מעגליכקייטען, וועלכע אַ בעל־חוב האָט לגבי דעם, ווער עס איז איהם שולדיג.

די וואַהלען זענען פאָרגעקומען בעת די פראַנצויזישע דיפּלאָמאַטיע האָט מיט אַ בעזונדערער אָנגעשטרענגטקייט געזוכט צו פערווירקליכען אַ פערשטענדיגונג מיט אַמעריקע. דער נאָטעס־אויסבייט וועגען דער פאָרם פון אַ צוזאַמענבונד איז נאָך נישט פערענדיגט. קיינער וועט נישט ריזיקירען מבטל צו מאַכען דעם אָנהויב, די התחלה פון אַ פריינטשאַפט, וועלכע קען האָבען פאַר פראַנקרייך נאָך אַנ'אומגעוואוינליכע פּעולה אויף אַלע געביטען פון איהר קיום.

עס בלייבט אַ פאַקט, אַז דער לאָזונג, אונטער וועלכען פּואַנקאַרע ווי העריאָ זענען געגאַנגען צו די וואַהלען איז געווען דער לאָזונג פון שלום, פון אַ פערשטענדיגונג, פון אַ ליבעראַלען און סאָציאַלען אויסגלייך.

י. גע.

דער פּרויען־האַנדעל אין אַרגענטינע.

(אַ בריף פון בוענאָס איירעס).

די פּראָסטיטוציע איז אַ היסטאָרישע און אַ סאָציאַלע, צומאָל אויך אַ סאָציאַל־היגיענישע דערשיינונג און אַלס אַזעלכע, מוז מען זי בעטראַכטען. און אַזוי ווי ס'איז נישט ריכטיג דער צוגאַנג צו דער פראַגע פון אַנ'איינזייטיג־בעשרענקטען „מאָראַליסטישען שטאַנדפּונקט“, אַזוי מוז מען זיך אויך היטען אויסצונוצען די אָנגעווייטאָגטע פראַגע פאַר פּאָנאָגראַפישע אינטערעסען.

עס לאָזט זיך נישט לייקענען, אַז אין אַזאַ לאַנד, ווי אַרגענטינע, איז די פּראָסטיטוציע אַ סאָציאַלע נויטווענדיגקייט. דער פאָרטרעטער פון אַרגענטינע ביי דער פעלקער־בונד קאָמיטיע צו שטודירען דעם פרויען־האַנדעל, האָט אָפען און נישט צווייטייטיג דערקלערט, אַז אַרגענטינע מיט איהרע פינף אָדער זעקס טויזענד פּראָסטיטואירטע פרויען, האָט פונקט אַזוי פיל, וויפיל אַרגענטינע מיט דער שטאַרקער אימיגראַציע פון אומפּעהייראַטע מענער דאַרף האָבען. דאָ מוז נאָך צוגעגעבען ווערען, אַז די צאָהל פון די פּראָסטיטואירטע איז אָן אַנ'ערך גרעסער ווי די אָפיציעלע אָנגעגעבענע.

פאַקטיש געהערט דאָ די פרוי איהר גאַנץ לעבען צו עמיצען: ביז צו דער חתונה — צו די עלטערן, נאָך דער חתונה — צום מאַן. און זי ווערט אָפּגעהיט ווי אַנ"אייגענטום". זי ווערט ממש איינגעוויקעלט אין וואַטע און געהאַלטען אין די שטיבלעך, וועלכע זענען אָפט גלייך צו שאַכטעלעך. האָט דאָך די אַרגענטינער פרוי ביז נישט לאַנג אַפילו קיין בירגערליכע רעכט נישט געהאַט! די פערהייראַטע פרוי האָט נישט געהאַט קיין רשות איבער איהר פּריוואַטע פערמעגען און נישט איבער איהרע הכנסות, וועלכע זענען פערוואַלטעט געוואָרען פון איהר מאַן. די פרוי האָט נישט געהאַט קיין רעכט צו גיין אין געריכט ערות זאָגען אָן דער דערלויבניש פון איהר מאַן, זי האָט נישט געקענט שליסען קיין קאָנטראַקטען, נישט זיין קיין אָפּיעקון, א. ד. ג. ערשט אין אָקטאָבער 1926 איז דאָ אריינגעטראָטען אַ קראַפט אַ געזעץ, וועלכער גיט דער פרוי בירגערליכע רעכט (אָבער נישט קיין פּאָליטישע). אפילו דאָס היינטיגע רעכט איז נישט קיין אויטאָמאַטישעס, פון זיך אַליין האָט די פרוי, וואָס הייראַט, נאָך נישט קיין רעכט איבער איהר פערמעגען. פערקעהרט, מיט'ן טאָג פון דער חתונה גייט דער רשות איבער איהר פערמעגען איבער צום מאַן. די פרוי, וואָס וויל אַליין האָבען רשות

איבער איהר פערמעגען, מוז ערשט גיין אין בעטרעפענדען אַמט צוריקרופען דעם רשות פון איהר מאַן און דערקלערען, אַז זי וויל אַליין זיין די בעלעבאָסטע איבער איהר פערמעגען.

אין אַ לאַנד מיט אַזעלכע רעכטליכע טראַדיציעס און מיט אַזעלכע געוואוינהייטען, קאָן די בעציהונג פון דער פרוי צום מאַן נישט זיין קיין פרייע. מענער מיט פרויען גייען נישט צוזאַמען, קומען זיך נישט צונויף, פערברענגען נישט צוזאַמען. פערשטעהט זיך, עס זענען דאָ אויסנאַהמען, אָבער אויסנאַהמען, וועלכע בעשטעטיגען נאָר דעם כלל. און דערפאַר בעמערקט זיך אין בוענאָס איירעס אַ געוויסע דערשיינונג, וועלכע מען זעהט נישט אין קיין שום גרויסער שטאָט. אין די אָוונט־שטונדען טרעפט מען אין אַלע גאַסען פון דער ריזען־שטאָט מיידלעך אַז פרויען פאַר די טויערן פון די הייזער אָדער אין די פענסטער הינטער אייזערנע גראַטעס, אַרויסקוקענדיג פערבענקטע, פער'חלומטע... און מ'דאַרף נישט זיין קיין צו־שאַרפער פּסיכאָלאָג, כדי צו זעהן, אין די נאַרנדיגע פערבענקטע אויגען — די בענקשאַפט נאָכ'ן מאַן. דער מאַן אָבער שטילט זיין בענקשאַפט אין די בעוואוסטע הפקר־בעלויכטענע הייזלעך, וואו הינטער טירען, געדיכטע, פערהאַנגענע מיט נישט־דורכזיכטיגע ווייסע פאָרהענגלעך וואַרט אויף איהם די פרייד פון דער ליבע. אַ ליבע אַ געקויפטע פאַר פינף, אָדער פאַר ווייניגער, אָדער פאַר מעהר פּעזאָס.

די ראַזינגע הפקר־בעלויכטענע הייזלעך, וועלכע מ'האָט אַמאָל בעצייכענט אַלס די שטיצע פון דער אַרגענטינער מאָראַל, זענען אין בוענאָס־איירעס נישט בעהאַלטען ערגיץ אין הינטער־געסלעך. מ'דאַרף זיי דאָ נישט ווייט זוכען. מ'טרעפט זיי אָן אין אַלע, אַפילו אין די צענטראַלסטע גאַסען. אין אָט דער נישט־בעהאַלטענקייט ווייזט זיך אפשר אַרויס אַ געוויסע געזונטע נאַטירליכקייט פונ'ם לאַטיינער. אַ פשוט'ע זאַך: דאָ פערקויפט מען קליידער. דאָרט פערקויפט מען ביכער, דאָ פערקויפט מען עסענוואַרג און געטראַנקען, דאָ פערקויפט מען פליש, און דאָ... — אויך פליש. נישטאָ מיט וואָס זיך צו בעהאַלטען. פונדעסטוועגען, ווען איך זעה טייל־

מאָל איז אָוונט פערבייגעהן פאַר אַזאַ בעלויכטען הייזעל אַ מוטער מיט איהר טעכטערל אָדער מיט אַ זוהן, קלער איך מיר תמיד, וואָס אַ שטייגער קען ענטפערען די מוטער אויף דער פראַגע פון איהר טאָכטער אָדער זוהן, וואָס איז אין דעם ראַזינגען הייזעל, וואָס איז אַזוי העל בעלויכטען און אַזוי געהיימניספיל פערהאָנגען? נאָר, ווייזט אויס, אַז אַרגענטינער קינדער פרעגען נישט. זיי זענען אַ.ע. „ווייסענדע“. — זיי ווערען זייער פריה „וויסענדיג“.

איך בין אַראָפּ פון דער טעמע. איך האָב דוכט זיך געוואָלט שרייבען וועגען דעם פרויען־האַנדעל, און איך האָב געוואָלט בעגרינדען די טעזע, אַז וואו עס איז דאָ אַ פּראָסטיטוציע, איז דאָ אַ פרויען־האַנדעל, מיט אַנדערע ווערטער: דאָס לאַנד, וואָס נויטיגט זיך אין פּראָסטיטוציע, נויטיגט זיך אין סוחרים, וועלכע זאָלען פערזאָרגען דעם „מאַרק“ מיט דער נויטיגער סחורה. דאָס איז אַנ'אמת, אין וועלכען עס שטעקט אפשר אַ הבשע מאָס ציניזם. אָבער אַלע אמת'ן האָבען די אייגנשאַפט, אַז אין זיי שטעקט אַ סך ציניזם. און איינענטליך עמפּערט זיך אונזער געזעלשאַפטליכע מאָראַל נישט דעריבער, וואָס איינער איז אַ רופיאַן, נאָר ווען איינער בעטראָגט דעם רופיאַניזם ביז צום עקסטרעם. דער רופיאַן איז נישט בלויז דער, וואָס פאָהרט איבער ים'ם איינקויפען אָדער פערנאַרען זיין סחורה און פערלאָדען זיי אויף די שיפען: דער רופיאַן איז טיילמאָל אַ בכבוד'ער בירגער, אַנ„ערליכער“ הויזווירט, וועלכער פערדינגט זיין וואוינונג איינער פון יענע אומגליקליכע פרויען פאַר אַזאַ הויכען פּרייז, אַז די אָרימע, פעראַכטעטע פרוי מוז אַרבייטען אַ האַלבען חודש, אָפט אויך מעהר פאַר'ן הויזווירט. דער גוטער און בכבוד'ער בירגער איז אַלזאָ אַ שותף צו דער אָרימער געפאַלענער, אַ שותף נאָר צום פערדינסט, אָבער נישט צו דער שאַנד, נישט צו דער געזעלשאַפטליכער פעראַכטונג און נישט צו די קראַנקהייטען אין וועלכע די אָרימע פאַלט אָפט אַריין אַרבייטענדיג פאַר איהם, פאַר דעם בכבוד'ן בירגער.

אָט דער געוואַלטזאַמער רופיאַניזם רופט אַרויס די סאַמע שאַרפסטע עמפּערונג, און לײדער מוז מען צוגעבען אַז אין ערגיץ נישט אין דער וועלט טרעט דער רופיאַניזם נישט אַרויס אין אַזאַ ברוטאַלער פאָרם ווי דאָ אין אַרגענטינע.

מ. ל. שוסהיים

Dr. H. Wołkowyski

זאַכאַדניאַ 57 (צעגעלניאַנאַ 19),
טעלעפאָן 37-70

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקה., מענער־שוועכע, בעהאַנדעלט מיט קווארץ־שטראַהלען.
נעהמט אָן פון 1—2 און פון 4 8 אָוונט. פאַר פרויען פון 4—5 אין אַ ספּעציעלען וואַרטע־זאַל.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערן־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעמשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

לאדז — 7 מאי 1928

דאס לאדזשער לעבען

לאדז — 7 מאי 1928

7
מאנטאג
—
י"ז
אייר תרפ"ח

מאי

זון-אויפגאנג 4.05
זון-אונטערגאנג 7.04

פאבאר פון יאהרגאנג 1907.

(מ) היינט דעם 7 מאי קומט פאר אין לאדז דער פאבאר פון די יונגעלייט, וועלכע זענען געבוירען אין יאהר 1907, די יאהרגענג 1883 ביז 1904, וועלכע זענען נאך ביז איצט נישט געשטאנען פאר קיין פאבאר-קאמיסיע; די מיט „אדראטשעניעס" פון 1905 און 1906, ווי אויך די פרייווילליגע פון די יאהרגענג 1908, 1909 און 1910.

ס'דארפען זיך פאר דער קאמיסיע נומער 1 (פאמארסקא 18) שטעלען די יונגעלייט פון 1907, וועלכע וואוינען אין 3-טען קאמיסאריאט און וועמענס פאמיליען-נעמען ס'הויבען זיך אן מיט די אותיות A, B.

מארגען, דינסטאג — C, D.

אין דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2, (אגראדאווא 34) דארף זיך היינט שטעלען די געבוירענע אין 1907, וועלכע וואוינען אין 1-טען קאמיסאריאט אויף די אותיות: M, N, O.

מארגען, דינסטאג — P, R.

צו דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (זאקאנטנא 82) דארפען זיך היינט שטעלען דער יאהרגאנג 1906 מיט „אדראטשעניעס" לויט'ן ארטיקעל 35b, וועלכע וואוינען אין 3-טען קאמיסאריאט אויף די אותיות M, N, O, P, R, S ביז Sw.

מארגען, דינסטאג — פון Sw, T, U, W, Z, Ż.

די אויבענדערמאהנטע דארפען זיך שטעלען פינקטליך 8 א זייגער מיט פערזענליכע דאקומענטען.

לאדזער קרייז.

(ב) פון לאדזער פאוויאט דארפען זיך היינט שטעלען אויף פיעטריקאווער 187 די געבוירענע אין 1907 פון גמינע נאוואסאלנע.

פערד-קאנטראלעס.

היינט, מאנטאג דעם 7-טען מאי 8 א זייגער אינדערפריה אויפ'ן פלאץ רוג נארוטאוויטש און טראמוויאווא-גאס דארפען ברענגען צו פיהרען די פערד, די פערד-בעזיצער, וועלכע וואוינען אין פירטען פאליציי-קאמיסאריאט און וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף די אותיות פון Kl, ביז Kr, L, Ł, M.

מארגען, דינסטאג ד. 8 מאי פון 4-טען פאליציי-קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף N, O, P, R, S, T, U, W, Z.

טרויער-אקאדעמיע

צו די שלשים פון ד"ר ל. פריבולסקי.

(—) דאנערשטאג, דעם 10-טען מאי פאלען אויס די שלשים נאכ'ן טויט פון ד"ר לאזאר פריבולסקי. אין דעם טאג ארדענט איין די פערוואלטונג פון „הזמיר", וואו דער פערשטארבענער איז געווען פרעזעס, א גרויסע טרויער-אקאדעמיע מיט דער בעטייליגונג פון אלע אינסטיטוציעס, אין וועלכע ד"ר פריבולסקי איז געווען טעטיג. די אקאדעמיע וועט פארקומען אין לאקאל פון „הזמיר", מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען: רעד. י. אוגער, דיכטער בראדערזאן, ד"ר קראוש און ה' מאשקאוויטש.

נעכטיגער ארטאדאקסישער מיטינג אין פילהארמאניע.

נעכטען איז אין „פילהארמאניע" פארגעקומען א מאסען-פערזאמלונג, וואס איז איינגעארדענט געווארען דורכ'ן סניף „ישיבת חכמי לובלין" אין לאדז.

דעם פרעזידיום-טיש פערנעהמען מיטגלידער פון ראבינאט, ארטאדאקסישע ראטמענער, פרנסים ווי אויך אגודת ישראל אנגעזעהענע יודישע כלל-טוער און הרב שפירא.

ראטמאן א. מענדעלזאן עפענט די פערזאמלונג. דאס ווערט נעהמט הרב שפירא, וועלכער ענטוויקעלט אין א לענגערע רעדע דעם ציל און די בעדייטונג פון „ישיבת חכמי לובלין". די רעדע איז פון די פערזאמעלטע אפלאדירט געווארען.

די נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג

נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג.

עס איז אדורכגעלייענט און אנגענומען געווארען דער פראטאקאל פון דער לעצטער זיצונג. דערנאך איז בעטראכט געווארען די ווענדונג פון קאמיטעט צו בויען א בנין פאר א יודאאיסטישער ביבליאטעק אין ווארשא, ביי דער סינאגאגע אויף טלאמאצקע, און וועגען דעלעגירען פערטרעטער אויף דער גרונד-שטיין-לייגונג, וואס קומט פאר דעם 8. ד. מ. אין ווארשא.

ס'איז בעשלאסען געווארען צו דעלעגירען אויף דער דאזיגער פייערונג די ה"ה מינצבערג און ניימאן, וועלכע ווערען אויך בעפולמעכטיגט צו שפענדען פאר דער ביבליאטעק א געוויסע סומע.

אויף דער ווענדונג פון דער וואיעוואודזטווע וועגען דעלעגירען א פערטרעטער אויף א זיצונג פונ'ם קאמיטעט „א וואך פאר קינדער", איז בעשלאסען געווארען צו דעלעגירען דעם ה' ניימאן.

שפעטער איז בעטראכט געווארען א רייה בקשות פון אנגעשטעלטע פון דער קהלה, ווי אויך פון א ראבינאט מיטגליד וועגען אסיגנירען סומען אויף הייל-צוועקען, און ס'איז בעשלאסען געווארען צו אסיגנירען ענטשפרעכענדע סומען.

דאן איז מען צוגעטרעטען צו בעטראכטען די פראגע וועגען עטאט אויפ'ן 1928 יאהר.

ס'איז בעשלאסען געווארען צו בעפולמעכטיגען די ביודזשעט-קאמיסיע צוזוטרעטען צו בעארבייטען דאס מאטעריאל פאר'ן יאהר 1928.

די קאמיסיע האט דאס רעכט צו קאאפטירען פערטרעטער פון פעראיינען א. א. וו. גלייכצייטיג איז די קאמיסיע אויפגעפאדערט געווארען צוצוקאאפטירען א פערטרעטער פון האנדווערקער-פעראיין.

ס'איז אנגענומען געווארען מיט אויסבעסערונגען דער בעריכט פון דער סאציאלער הילפס-קאמיסיע, וועגען אסיגנירען אנ'ערך פון 6 טויזענד זלאטעס אויף הילף פאר עקסמיסירטע און פאר קראנקע.

אויף דער צוקונפט איז בעשלאסען צו נומערירען די בקשות וועגען אונטערשטיצונגען, וואס פליסען איין אין דער קהלה, און בעטראכטען זיי לויט נומערן.

זייגער 1 איז די זיצונג צוליב דער שפעטער צייט געשלאסען געווארען.

וואהרשיינליך וועט נאך די וואך פארקומען א צווייטע זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג.

מען שלאגט אין שענקעוויטש-פארק

דער מאגיסטראט דארף וועגען דעם ענין אינטערוועניר.

ערשט נעכטען האבען מיר געשריבען וועגען די כוליגאנישע אנפאלען אין שענקעוויטש-פארק אויף יודישע יונגעלייט, וואס זענען פארגעקומען שבת.

נעכטען אין אוונד האבען זיך די אנפאלען ווידערהאלט. יונגע כוליגאנעס אין עלטער פון א 20—22 יאהר בעוואפענט מיט שטעקענס זענען בעפאלען די יודישע יונגעלייט, וואס זענען ארויסגעגאנגען פון גארטען, און זיי מערדערליך געשלאגען.

צווישען די געשלאגענע געפינען זיך: יצנקל גראנעק (נאוואקס גאס 18) ישעיה קרימסקי (נייע ציגעל-גאס 37) זעליג בעסער (סקלאדאווע 14) א. אנד.

טראץ די געשרייען און רופען נאך פאליציי איז אויך דאס מאל קיין פאליציסט אויפ'ן ארט נישט געוועזן.

אייניגע פון די שלעגער זענען ענטלאפען און זיך בעהאלטען אינ'ם שטאטישען אויסבעסערונגס-הויז.

ה' בעסער האט געוואלט אריין אהין און אויסלעגיטימירען דעם שלעגער. מ'האט איהם אבער אהין נישט אריינגעלאזט. האט ער פערלאנגט פונ'ם פאליציסט נומער 1367, אז ער, דער פאליציסט זאל אויסלעגיטימירען דעם שלעגער. יענער האט זיך אבער אבגעזאגט דאס צו טון. א צווייטער פאליצאנט, וועלכען מ'האט גערופען, אז ער זאל אינטערווענירען, האט זיך אויך אפגעזאגט דאס צו טון.

אין קאמיסאריאט אויף מאניושקי האט דער דיזשורירענדער פאליציי-פשאדאווניק קולא ערקלערט, אז דאס געהערט נישט צו זיין קאמפאטענץ און, אז מ'דארף זיך וועגען דעם ענין ווענדען אין 8 קאמיסאריאט אויף נאווראט 56.

דערווייל איז דער שלעגער נישט אויסלעגיטימירט געווארען און איז שטראפלאז ענטקומען.

מיר מאכען נאכאמאל אויפמערקזאם דעם לאדזער מאגיסטראט, אז ער דארף זארגען פאר דעם, אז די יונגעלייט, וואס געהען אין שטאטישען פארק צו געניסען פון אביסעל פרישער לופט נאך א טאג פון שווערער ארבייט, זאלען נישט זיין אויסגעוויזען אויפ'ן ווילקיר פון דער כוליגאנעריע, וואס האט זיך דארט אויסגעבויט א נעסט.

פאר דער זיכערקייט אינ'ם שטעטישען פארק איז אין דער ערשטער רייה פעראנטווארטליך דער מאגיסטראט!

חנוכת-הבית פון פעראיין פון האלב-פאבריקאטען און רויה-שטאפען-סוחרים.

נעכטען איז אויף מאניושקי 5 פארגעקומען די חנוכת-הבית פונ'ם נייעם לאקאל פון פעראיין פון סוחרים מיט רויה-שטאפען און האלב-פאבריקאטען. די דאזיגע בראנזשע מיט וועלכע ס'בעשעפטיגען זיך אין לאדז ביז 5000 מאן, האט געשפילט אן אנגעזעהענע ראלע אין דער ענטוויקלונג פון דער לאדזער טעקסטיל-אינדוסטריע. זיי זענען אבער, ביז ווער כאמער לעצטער צייט געווען כמעט נישט ארגאניזירט. מיט א 7—8 יאהר צוריק האבען זיי זיך ארגאניזירט אלס סעקציע ביים צענטראלען סוחרים און פאבריקאנטען-פעראיין (פיעטריקאווער 10) שפעטער זענען זיי פון דארט ארויסגעטרעטען און זייט 4 יאהר האבען זיי נישט געהאט קיין אייגענעם לאקאל. די לעצטע צייט האבען זיי זיך ווידער אנגעהויבען ארגאניזירען. איצט פערמאגען זיי שוין ביז 400 מיטגלידער און האבען געדונגען א נייעם פערכטינגען לאקאל אויף מאניושקי 5.

נעכטען איז טאקע פארגעקומען די פייערונג פונ'ם נייעם לאקאל. אין דער פייערונג האבען זיך בעטייליגט א פאר הונדערט מיטגלידער, איינגעלאדענע געסט, פארשטעהער פון פעראיינען און פון דער יודישער פרעסע. ס'האט אויך צוגעשפילט דער בעקאנטער ארקעסטער פון די געבר. טויבע, וועלכער האט זעהר אויסגענוצט, בפרט מיט'ן שפילען די מארושיצער נגונים.

די פייערונג האט געעפענט ה' זילבערפעניג, א מיטגליד פון פעראיין, א מנגן, מיט מה טובו, דער ארקעסטער פון די געבר. טויבע שפילט דעם פוילישען הימען און „התקוה" און ה' אייבעשיץ שניידט איבער דעם באנד, וואס פיהרט אין די אינערליכע צימערן.

פרעזעס אפט און וויצע-פרעזעס קאהן האלטען דאן רעדעס אין וועלכע זיי קלערען אויף די בעדייטונג פונ'ם נייעם לאקאל פאר'ן פעראיין און פאר דער ווייטערדיגער ארגאניזאציע פון די מיטגלידער. נאכדעם ווי ס'רעדט נאך דער סעקרעטאר פון דער פערוואלטונג ה' טאכטערמאן, ווערען אויסגערופען בעגריסונגען לכבוד דעם מלוכה-פרעזידענט מאשציצקי און מארשאל פילסודסקי.

אין נאמען פון פאבריקאנטען-פעראיין (זאכאדניא 68) בעגריסט ה' יוליאן וואלף און דאן האלטען נאך רעדעס די ה"ה: ביטערמאן און ברישאן, אדוו. רובינשטיין האלט א רעפעראט וועגען אקטועלע כוחרישע פראגען.

נאכדעם פערשרייבען זיך די מיטגלידער אינם אנצייכנונגס-טאוועל און דערביי פאלען בעדייטענדע שפענדער פאר'ן פעראיין. דער עולם וויילט זיך נאך געמיטליך, כאפט א ריקודל, דער ארקעסטער פון געבר. טויבע שפילט יודישע נגונים און די מיטגלידער פערברענגען אין זייער נייער היים אין א גוטער שטימונג ביז שפעט אין דער נאכט.

אויטא מיט „יודיש"

ווערט נישט פערגעסטרירט.

(—) „ליגת הצדק" האט זיך געווענדעט אין וואיעוואדזטווע וועגען רעגיסטרירען דעם אויטא פון גיבער הילף, וועלכע דער פעראיין האט מיט א קורצער צייט צוריק איינגעווייהט. די וואיעוואדזטווע האט זיך אפגעזאגט דעם אויטא צו פערעגיסטרירען מיט דעם מאטיוו, וואס אויפ'ן אויטא געפינט זיך אן אויפשריפט אין יודיש.

פעראינטערעסירונג פון דער גרויסער כעמישער אינדוסטריע און אנילין-פארבען אין אמעריקא אויפ'ן פוילישען אבזאץ-מארק.

ווי מיר דערוויסען זיך האט דער גרויסער קאנצערן פון אנילין פארבען אין אמעריקא א. פ. „National Aniline et Chemical Company U. S. A. siege sociale New-York", וועלכער האט א קאפיטאל פון 360 מיליאן דאלאר און בעזיצט א חוץ דעם אייגענע קוילען-גרובען און פלאנטאציעס, ווי אויך א גע אור-קוועלען ארויסצובעקומען רויה-שטאפען פון דער כעמישער אינדוסטריע איבערגעגעבען די גענעראל-רעפרעזענטאנץ אויף פוילען צוזאמען מיט קאנסיגנאציאנס-לאגערן דער פירמע געבר. האלפערן אין לאדז אונטער דער לייטונג פון מיטאינהאבער פון דער דערמאהנטער פירמע אינזשיניער כעמיע ג. האלפערן.

ס'איז כדאי צו בעטאנען, אז די פירמע National Aniline et Chemical Company U. S. A. רעקט דעם גאנצען אונגעהויערען געברויך פון די מלוכות אין צפון און דרום-אמעריקא און שפילט אויך די ערשטע ראלע אין יאפאן, כינא, אויפ'ן ווייטען און נאהענטען מזרח און עקספארטירט זיך מאסענווייז אין אלע אייראפעאישע מלוכות, בעזיצענדיג גרויסע לאגערן און פערטרעטונגען אפילו אין די מלוכות, אין וועלכע די כעמישע אינדוסטריע איז שטארק ענטוויקעלט ווי למשל: רייטשלאנד, פראנקרייך, טשעכיען, בעלגיען, האלאנד, פינלאנד, שפאניען א. אז. וו. דער פאקט, אז אזא וועלטליכע פירמע האט זיך אויך פעראינטערעסירט מיט פוילען, בעווייזט מיט וואס פארא צוטרוי מען בעציהט זיך שוין אין אמעריקא צו פוילען.

אויסער פארבען פראדוצירט אויך דער דערמאנטער קאנצערן רויה-שטאפען, כעמיקאליען און האלב-פאבריקאטען, וואס זענען נויטיג אויסצואר-בייטען אנאלין-פארבען, וואס איז זעהר וויכטיג פאר דער פויליש-כעמישע" אינדוסטריע. די גראנדיעזקייט און דעם וועלט-נאמען פון דער דאזיגער אינטערנעהמונג גיט די זיכערקייט, אז די דאזיגע ניי-געשאפענע פארשטעהערשאפט וועט זיין א וויכטיגער פאקטאר ביי דער ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע אין פוילען.

נעכטיגע זיצונג פון „קרן-היסוד"-קאמיטעט.

נאך א לענגערע הפסקה איז נעכטען נאכמיטאג אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אונטער'ן פארזיץ פון לאווניק א. יאעל פארגעקומען, א זיצונג פון היגען „קרן-היסוד"-קאמיטעט עס איז אפגעגעבען געווארען א בעריכט וועגען דעם מצב פון דער ארבייט פאר דעם „קרן-היסוד" אין דער שטאט און עס זענען ארומגערערט געווארען די פראגען אין צוזאמענהאנג מיט דער בעפארשטעהענדער ארבייט פאר'ן „קרן-היסוד". אין דער דעבאטע האבען זיך בעטייליגט די ה"ה: לאווניק יאעל, ד"ר מארטאקאווער, ק. לעווענטאן, י. פיקעלני, ל. גאלדבערג, צבי ליטווין, ד"ר בערלאס, פרנס ברושעזינסקי, ש. ז. ראבינאוויטש, מ. קארא, ש. לעוו, נ. קאראצינסקי, א. שפירא א. אנד.

די רעדנער האבען אנגעוויזען אויף די נויטווענדיגקייט צו פערשטארקען די טעטיגקייט פון קה"י בעזונדערס אין איצטיגען מאמענט אין צוזאמענהאנג מיט דער פערבעסערונג פון דער לאגע אין ארץ-ישראל און די גרויסע אויפגאבען, וואס שטעהען פאר דעם קרן-היסוד-דירעקטאריום אין א"י כדי ווייטער צו פיהרען דאס אויפבוי-ווערק אין לאנד, עס זענען אנגענומען געווארען געהעריגע בעשלוסען.

אין „ארט"

היינט „שושנת יעקב".

דער וועקסטער פראגראם „שושנת יעקב" קלאפט איצט אויף אלע כלים.

טאג-איין, טאג-אויס ווערט דער דאזיגער רעקארד-פראגראם, וואס צייכענט זיך בעזונדערס אויס מיט זיין פריהלינגדיגער לייכטקייט און שפילעוודיגקייט — געוויזען פאר פולגעפאקטע זאלען.

די ארטיסטען ווערען בעשאנקען מיט בלומען. היינט ווערט געשפילט אין סאל, 9.30 אווענד.

ספארט.

דער נעכטיגער מעטש טוריסטען (לאדז) געגען לעגיא (ווארשא) האט זיך געענדיגט מיט א סענסאציאנעלען רעזולטאט 3:1 לטובת טוריסטען.

1. פ. ק. — פאלאניא 3:1
פאזען — קראקאוויא 3;2
ווארטא — חשמונאי 2:2
ווארשאוויאנקא — שלאנזק 1:0

געגרינדעט די גאָרטען־שטאָט „טושין־וואַלד“

נעכטיגע גראַנדיעזע פייערונג אין טושינער וואַלד.

(פון אונזער ספּעציעלען שליח).

טושין האָט נעכטען געפּראַוועט אַ ווירקליך גרויסען יום־טוב, דער שטאָט־ראַט און מאַגיסטראַט פון דער הערמאַנג־ע שטאָט האָט געלעגט דעם גרונדשטיין פאַר אַ נייע שטאָט, וואָס דאַרף אויסגעבויט ווערען אין דעם בעריהמטען טושינער וואַלד.

די געשיכטע פון דעם פּראָיעקט

איז פאָלגענדע: די שטאָט טושין האָט זייט אייביג אין איהר בעזיץ אַ זעהר גרויסען וואַלד, מיט עטליכע יאָהר צוריק ווען לאָדזער סטאַראָסטע איז געווען דער איצטיגער לובלינער וואָיעוואָדע רעמישעווסקי, איז ענטשטאַנען דער פּראָיעקט, אַז דער גרויסער שטאָטישער וואַלד זאָל פאַרצעלירט ווערען אויף קליינע חלקים, אַזוי אַרום זאָל אויסגעבויט ווערען אַ נייע שטאָט, וועלכע וועט זיך געפונען אין וואַלד, דער דאָזיגער פּראָיעקט האָט נושאי חן געווען ביי דער העכערער מאַכט, ער איז אָבער געווען נישט אַזוי לייכט צו רעאַליזירען, אַ דאַנק אָבער דעם איצטיגען ענערגישען טושינער מאַגיסטראַט מיט'ן בורמיסטער ה' דאָמאַוויטש בראש, און קודם־כל אַ דאַנק דער ענערגישער און ממשות'דיגע הילף פון איצטיגען לאָדזער סטאַראָסטאַ ה' אַלעקסעי רושעווסקי, איז דער ענין אַרויס פון די גרעניצען פון פאַנטאַזיע און איז געוואָרען אַ ווירקליכקייט, דער גרונדשטיין פון דער נייער גאָרטען־שטאָט איז נעכטען געלעגט געוואָרען און ס'זענען פעראַן אַלע אויסזיכטען, אַז די שטאָט וועט אין גיכען געבויט ווערען.

לויט דעם בעשטעטיגטען פּלאַן אין דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע,

וועט די נייע שטאָט געבויט ווערען

אויף פאָלגענדען אופן: דער וואַלד ווערט פאַרצעלירט אויף 588 חלקים, אין פערשידענע גרויסען, יעדער האָט דאָס רעכט צו קויפען אַזאַ חלק, אָבער בתנאי, אַז ער וועט אויף דעם פּלאַץ בויען און ער וועט אויסהאַקען נישט מעהר ווי איין דריטעל בוימער, וועלכע געפינען זיך אויף זיין טייל וואַלד, אַזוי אַרום ווערט געזיכערט, אַז די נייע שטאָט, וועט זיך אינגיכען אויפבויען און צווייטענס אז די נייע שטאָט וועט זיך געפונען אין אַ גרויסען געזונדען און טרוקענעם סאָסנאָווען וואַלד. די שטאָט האָט פאַר זיך רעזערווירט אַ גרויסען פּלאַץ אויף אַ קאַטוילישער קירכע, און אַ פּלאַץ אויף אַ יודישע שוהל, אויף אַ ספּאָרט־פּלאַץ, אויף אַ שפּאַציר־פּאַרק, שפּיל־פּלעצער פאַר קינדער, אויף אַ שולע און אויף אַנדערע נויטיגע שטאָטישע איינאָרדנונגען.

די חלקים ווערען פערקויפט צו 2 זלאָטים אַ מעטער, 4 זלאָטים און די בעסטע צו 6 זלאָטים אַ מעטער, דאָס געלד, וואָס דאַרף איינקאַסירט ווערען פאַר די פערקויפטע חלקים, איז בערעכענט אויף איבער דריי מיליאָן זלאָטעס. פון דעם איז שוין ביז איצט פערקויפט געוואָרען חלקים פאַר אַנדערטהאַלבען מיליאָן זלאָטעם. די איבריגע ווערען ווייטער טאָג־טעגליך פערקויפט אין טושינער מאַגיסטראַט.

פאַר די איינגעקאַסירטע 3000000 זל.

וועט דער טושינער מאַגיסטראַט: 1 מיליאָן זלאָטעס בעשטימען אויף צו עפענען אַ אָהן־פּראָצענטיגע חלוקה־קאַסע, וואו די הויז־בעזיצער פון טושין וועלען בעקומען הלוואות אויף אינוועסטיציעס, די הלוואות וועלען קענען אויסגעצאָהלט ווערען אין פערלויף פון 15 יאָהר; אַ האַלבען מיליאָן זלאָטעם איז בעשטימט געוואָרען אויף הלוואות פאַר סוחרים און האַנדווערקער און דאָס איבריגע אויף שטאָטישע אינוועסטיציעס: ווי שולען, אַ שפּיטאָל א. אַנד.

די טושינער שטענדיגע איינוואוינער האָבען בעקומען ביים קויפען פּלעצער, פון דער נייער שטאָט, ספּעציעלע הנחות. ווי מיר האָבען שוין דערמאָהנט, איז דער גראַנדיעזער פּלאַן נישט מעהר קיין פאַנטאַזיע און ווערט שוין פערווירקליכט אין לעבען און אין דער געשיכטע פון די שטעט אין פוילען, וועט אָנגעשריבען ווערען אַ נייע־ליכטיג בלעטעל און עס וועלען פון דאָרט אַרויסשיינען די נעמען פון איניציאַטאָרען: סטאַראָסטאַ אַלעקסיי רושעווסקי, בירגערמייסטער דאָמאָוויטש און די לאַווניקעס ושיכינסקי און שמואל שטערן.

נעכטען איז פאָרגעקומען

די גראַנדיעזע פייערונג

פון לעגען אַ גרונדשטיין אין דער נייער שטאָט: „טושין־וואַלד“. ביים אַריינפאָהרען אין וואַלד האָבען אָפּגעוואַרט די געסט דער בורמיסטער דאָמאָוויטש מיטן אַלע טושינער לאַווניקעס, צווישען וועלכע ס'האָט זיך געפונען דער יודישער לאַווניק און מיטגליד פון סיימיק, שמואל שטערן. ס'זענען כסדר אָנגעקומען: ביסקופּ טאָמטשאַק, פערטרעטער פון וואָיעוואָדע ד"ר סקאַלסקי, סטאַראָסטע רושעווסקי מיט הויכע בעאַמטע פון דער סטאַראָסטווע, לאָדזער רעגירונגס־קאָמיסאַר סטושעמינסקי, פּראָקוראָר שמירט, וויצע־פּרעזעס פון קרייז־געריכט וויטקאָווסקי, פּרעזעס טאָוואַרניצקי, אויבער־אינספּעקטאָר גיעדושעלסקי, וויצע־פּרעזידענט ראַפּאַלסקי, די בירגערמייסטער פון זגיערזש, אַלעקסאַנדער, פּאַביאַניץ א. אַנד. סטאַראָסטאַ פון לאַסק, פאָרשטעהער פון דער יודישער קהלה אין טושין — גאַווריליאַק, די יודישע ראַטמענער: נאָלדשטיין, פושערבאָרסקי, ברים און קאַלסקי, פאָרשטעהער פון דער לאָדזער פּוילישער און יודישער פּרעסע א. אַז. וו.

דער בירגערמייסטער האָט בעגריסט די געסט און דער אָרקעסטער פון די טושינער פייערלעשער האָבען געשפּילט דעם פּוילישען הימן, דאַן זענען די געסט אַוועק צום אָרט, וואו די פייערונג איז פאָרגעקומען. דער ביסקופּ האָט אָפּגעריכט אַ גאָטעס־דינסט און דערנאָך איז ענטהילט געוואָרען אַ דענקמאַל, וואָס איז ספּעציעל צוגעגרייט געוואָרען. דאַן האָבען געהאַלטען רעדעס: דער בורמיסטער דאָמאָוויטש, דער טושינער גלח און סטאַראָסטאַ רושעווסקי.

דער סטאַראָסטאַ האָט אין זיין רעדע אָנגעוויזען אויף

דער היסטאָרישער בעדייטונג

פון גרינדען די נייע שטאָט, ער האָט דערמאָהנט די העכסטע טראַדיציעס פון דער שטאָט טושין אין דער פּוילישער געשיכטע, ער האָט געמאַכט אַ פּאַראַלעל צווישען דער נאָהענטסטער שטאָט לאָדז, וועלכע האָט זיך געבויט אויף אַן אַמעריקאַנישע טעמפּא, אָבער האָט קיין שום היסטאָרישע טראַדיציעס, דאַגעגען טושין האָט געהאַט אין זיינע מויערען אַלע פּוילישע מלכים, אָנהויבענדיג פון 15־טען יאָהרהונדערט און דער סטאַראָסטאַ דערצעהלט פאָלגענדע לעגענדע:

בעת דער מלך קאַזשימיעזש איז געווען אויף דער יאַגד אין טושינער וואַלד איז איהם פערלוירען געגאַנגען זיין זוהן, מ'האָט איהם אַ לאַנגע צייט אַרומגעזוכט און ענדליך האָבען עטליכע דיינער פון קעניג געפונען דעם מלך'ס זוהן, ווי האָבען דעריבער געשריגען צום קעניג:

— טו סין, טו סין!...

אַלס אָנדענק פון דעם, האָט דער קעניג געגרינדעט אויף דעם אָרט די שטאָט „טושין“. דער סטאַראָסטאַ האָט געווינשען דער שטאָט טושין ווייטערדיגען ערפאָלג און נאָכהער איז איבערגעלייענט געוואָרען דער ענטשפּרעכענדער אָנדענק־דאָקומענט, האָבען זיך די געסט אויף איהם אונטערגעשריבען. אַז די געסט זענען אַוועק צום מיטאָג, וועלכע די שטאָט טושין האָט לכבוד זיי איינגעאָרדענט.

בעת'ן מיטאָג זענען געהאַלטען געוואָרען טאָאַסטען לכבוד די איניציאַטאָרען פון דער נייער וואַלד־שטאָט. מיט אַ טאָאַסט לכבוד דעם סטאַראָסטאַ רושעווסקי איז אויך אַרויסגעטרעטען דער יודישער לאַווניק שמואל שטערן.

אין וואַלד בעת דער פייערונג איז געווען אָנוועזענד זעהר אַ גרויסער עולם פון דער יודישער און קריסטליכער בעפעלקערונג אין טושין.

די יודען אין טושין

האָבען גענומען נעכטען אַ טעטיגען אַנטייל אין דער גרויסער שמחה, די יודישע בעפעלקערונג אין טושין בעטרעפט אַנ'ערך 50 פּראָצענט פון אַלע טושינער איינוואוינער, זיי האָבען מיטגעמאַכט אַלע ליידען און פריידען פון טושין און געטראָגען אַלע לאַסטען ביים ענטוויקלען דאָס דאָזיגע שטעטעל. קיין טושין זענען די ערשטע יודען אָנגעקומען אין אַ צאָהל פון 50 פערזאָן נאָך אין 16־טען יאָהרהונדערט, זייער צאָהל האָט זיך כסדר פערגרעסערט ווי האָבען געהאַלטען די פּראָפּאָגאַציע, כאַנאָווע און זיך בעשעפטיגט מיט מסחר, דאָס צוזאַמענלעבען פון יודען און קריסטען איז די גאַנצע צייט אַ גוטע, דער אַנטיסעמיטיזם האָט זיך קיינמאָל דאָ נישט שטאַרק געפיהלט.

די יודען אין טושין זענען שטאָלץ נאָך מיט איין זאַך, זיי דערצעהלען, אַז צוויי טושינער יודען האָבען אָפּגעראַטעוועט דאָס לעבען פון איצטיגען פּרעמיער מאַרשאַל פּילסודסקי. געווען איז דאָס ביי פאָלגענדע אומשטענדען: אין יאָהר 1904 האָבען די צאַרישע זשאַנדאַרמען געיאָגט דעם קעמפּער פאַר פּוילענס פרייהייט און נעגען צאַריזם, יוזעף פּילסודסקי. פּילסודסקי איז דעמאָלס צופעליג אַדורכגעפאָהרען דורך טושין און אַריינגעפאַלען צו דעם יוד סענדער רעסאַו, דער יוד האָט דעם קעמפּער באַלד פון ערשטען מאָמענט, גוט אויפגענומען, איהם בעהאַלטען, די זשאַנדאַרמען זענען אָבער געפאַלען אויף די שפּורען פון פּילסודסקי'ן און זענען איהם נעקומען זוכען אין דער וואוינונג פון רעסאַו. סענדערס ברודער האָט פּילסודסקין דעמאָלס אַריינגעפיהרט אין דעם שטאַל פון די קיהען, איהם איבערגעטאָן אין ווייבערישע מלבושים און איהם אַוועקגעזעצט מעלקען אַ קוה. די זשאַנדאַרמען זענען אַריינגעקומען זוכען אויך אין שטאַל, געזעהען אָבער, אַז ס'זיצט אַן אַלטע און מעלקט אַ קוה, זענען זיי אַוועק, דער פוהרמאַן בעריש מאָשקאָוויטש האָט באַלד דערויף אַוועקגעפיהרט פּילסודסקי'ן אויף זיין פוהר און איהם אָפּגעראַטעוועט פון די צאַרישע הענד.

די טושינער יודען זענען שטאָלץ דערויף און דערצעהלען דאָס ביי יעדער געלעגענהייט. די טושינער יודען האָבען זיך אויף דער נעכטיגער פייערונג געפיהלט ווי די אמת'ע בעלי־שמחות, זיי האָבען דאָס געפיהלט און פערשטאַנען, אַז אויך זייער בלוט און שוויים, אַרבייט און שווערע האָרעוואַניע געפינט זיך אין דער ענטוויקלונג פון דער אַלטער שטאָט טושין און אין דער שאַפונג פון דער נייער שטאָט.

די נעכטיגע היסטאָרישע פייערונג האָט ביי אַלע אָנוועזענדע אַרויסגערופען דעם געהעריגען רעספּעקט פאַר דעם מענשליכען ווילען און ענערגיע פאַר בויען די צוקונפט, ווע[ן] אפילו נישט פאַר אונז, איז פאַר אונזערע ווייטערדיגע דורות.

אין אַ געשפּרעך מיט אונזער מיטאַרבייטער האָט דער טושינער בירגער־מייסטער דאָמאָוויטש (סאַנאַציע־לאַגער) אונז נע[ב]ן ערקלערט דעם גאַנצען פּלאַן פון דער נייע־ שטאָט, אָנגעוויזען אויף די גרויסע שוועריגקייטען, וואָס שטעהען נאָך פאַר ביים רעאַליזירען דעם פּלאַן.

וואָס שייך דעם אַנטייל פון די יודען אין דעם נייען פּלאַן, איז ער געווען נאָר אַ בעגייסטערטער, די יודישע ראַטמענער, אויך דער יודישער לאַווניק האָבען שטענדיג פערשטאַנען די אויפגאַבען און בעדערפענישען פון אונזער שטאָט, זיי האָבען נאָך וויסענהאַפט אַדורכגעפיהרט די אַרבייט, וואָס די העלפער האָבען זיי אָנפערטרויערט, אויך ביים רעאַליזירען דעם נייעם פּלאַן פון דער נייער שטאָט, האָבען די יודישע איינוואוינער אַ גרויסער אַנטייל, די יודען זענען טרייע און גוטע בירגער, האָט געענדיגט דער בירגערמייסטער.

גרויסער חלול־השם אין אַלכּסנדרער שטיבעל.

מעשים פון אַ היגען דאָזאָר.

אויף פּיעטריקאָווער 19, עקזיסטירט זייט 30 יאָהר אַ בית־התפלה ווי עס דאַווענען אָהן ע"ה אַ גרויסער קיבוץ יודען. דאָס הויז אין וועלכען ס'שטיבעל געפינט זיך האָט ביז פאַר אַ פּאָר יאָהר געהערט צו די ה"ה וואָלף און מענדעל מאַקאָווער. זעלבסטפערשטענדליך, אַז צוליב דעם, וואָס די בעלי־בתים פון הויז זענען אַלעקסאַנדער חסידים האָט דאָס שטיבעל געהייסען אַלעקסאַנדער. דירה־געלד פאַר'ן שטיבעל האָבען די ה"ה אָבגענומען יט עליות, חתנים און ש"ת א.ד.ג. נישט קוקענדיג דערויף וואָס אין שטיבעל האָבען געדאַווענט פערשידענע חסידים און אויך סתם בעל־הבית'ישע יודען האָט דאָך אַלעמאָל געהערשט דערין אַ מוסטערהאַפט שלום און אחדות. אַלע מתפללים האָבען גערן ערפילט אַלע פליכטען, וועלכע אַלעקסאַנדרער שטיבעל דאַרף אויספיהרען. זייט אַ פּאָר יאָהר איז דאָס הויז פערקויפט געוואָרען אַ קריסט און דירה־געלד האָבען אַלע מתפללים גלייך געצאָהלט. עס איז געוועזען אַ גבאי, וועלכער האָט געפיהרט ס'שטיבעל אין בעסטען אָרדנונג.

עס דאַווענט דאָרט אויך אַ יוד מיט'ן נאָמען איטשע מאיר וואַידיסלאַווסקי, וועלכער איז אַ מיטגליד אין דעם היגען גמינע ראַט, שוין לאַנגע יאָהרען ווי דער יוד איז ווייט פון חסידות, ער איז שוין לאַנגע יאָהרען ביי קיין רבי'ן נישט געוועזען. ווערענדיג אָבער אויסגעוועהלט אַלס דאָזאָר פון די „אונפּאַרטייאישע“, איז ער פּלוצלינג געוואָרען אַ חסיד כלומרשט אַ אַלעקסאַנדערער, און נישט גלאַט אַ חסיד, נאָר מיט איין מאָל אַ קנאי, אַ קעמפער. עס האָט איהם ווי אויך זיין מיטהעלפער ה' וואָלף מאַקאָווער אָנגעהויבען שבג צו ווערען די אַטמאָספערע אין שטיבעל און ס'האָט זיך זיי פערגלוסט צו ווערען די זעלבסט־פערוואַלטער. אין פלוג אָבער האָבען זיי נישט געהאַט דאָס געלעגענהייט דערצו, דאָך מעשה שטן הצליח. עס האָבען זיך אָנגערוקט די לעצטע שטאָט־ראַט וואַהלען ווי די „אונפּאַרטייאישע“ האָבען אַרויסגעטרעטען זעלבסטשטענדיג מיט אַ אייגענער ליסטע מיט'ן נומער 22, אויף וועלכער דער דאָזאָר איטשע מאיר וואַידיסלאַווסקי האָט פיגורירט אויפ'ן דריטען אָרט. פערזוכענדיג דעם טעם פון כבוד אַלס דאָזאָר האָט זיך איהם פערגלוסט אויך ראַטמאַן צו ווערען. דעריבער האָט ער בייזאַמען מיט ה' מאַקאָווער אויף זייער אייגענער אחריות געלאָזט אָבדרוקען און אויפהענגען אין שטיבעל אַ איסור דריסת־הרגל פאַר די, וואָס וועלען נישט שטימען אויף זייער ליסטע, חאָטש ווי אויבענדערמאָנט איז האָבען אַלע מתפללים זיך געהאַלטען כאיש אחד בלב אחד, און אַלע האָבען געוואָלט שטימען פאַר דער ליסטע, דאָך איז דער אויבענדערמאָנטער טהאָט אַ פּאָר יודען נישט געפעלען געוואָרען און זיי האָבען געגען דעם פּראָטעסטירט. דאָס האָט אַריינגעבראַכט אין צאָרן דעם דאָזאָר מיט ה' מאַקאָווער און זיי האָבען אָנגעהויבען אַ „הבה נתחכמה“ זיי האָבען זיך גענומען צו קריסטאַליזירען ס'שטיבעל ס'הייסט דער דאָזאָר, דער גרויסער חסיד, האָט געזאָגט, אַז אין דעם שטיבעל מוזען דאַווענען נאָר „עכטע“ אַלכּסנדערער חסידים. דערנאָך האָט דער דאָזאָר איבערגעשריבען דורך אַ שפּיצעל די „זעז־וואַלעניע“ אויפ'ן שטיבעל אויף זיין נאָמען אויסשרייבענדיג דערביי פון דער ליסטע פון די מתפללים 10 יודען אנשים חשובים, נישט אָנפרעגענדיג זאָגאַר די יודען, וועלכע ער האָט יאָ איינגעשריבען אין דער ליסטע. זעלבסטפערשטענדליך, אַז דאָס האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען פערדרוס פון די מתפללים, דער פערדרוס איז נאָך גרעסער געוועזען דעריבער, ווייל די אויבענדערמאָנטע 2 תקיפים און הויפּטזעכליך דער דאָזאָר י. מ. האָט אָפען געזאָגט אין שטיבעל נאָך די לעצטע סיים־וואַהלען, אַז ער איז חושד, אַז די אויסגעשריבענע יודען זענען נישט קיין געטרייע 18־לעך, נאָר 1־לעך, אָדער 33־לעך מיט'ן אויסדרוק, אַז זיי זענען שונאים אַלעקסאַנדערער חסידים. ער האָט דערביי נישט קוקענדיג אויף זיין שאַרף חסידות נישט געוואָלט הערען דערפון, אַז אדמו"ר שליט"א מאַלעקסאַנדער האָט בפירוש געבעטען זיך און געהייסען שטימען נאַר פאַר'ן נומער 1 (ער האָט אויך זיינערצייט זיין בקשה געשריבען אויפ'ן „פאָלקסבלאַט“) ער אָבער, וועלכער איז אין אמת'ן ווי יעדען איז בעקאַנט נאָר לפנים כלומר'שט אַ אַלעקסאַנדערער חסיד און וועלענדיג אַדורכפיהרען זיין גוטען פריינט אַלס סענאַטאָר, נישט געוואָלט הערען פון דעם און אָנגעהויבען רודפ'ן די יודען, דאָס האָט געבראַכט צום אונענדליכען פערדרוס פון די יודען. און דאָך האָט מען קיין סקאַנדאַלען נישט געמאַכט, נאָר מען איז געגאַנגען בעזונדער, געדאַווענט אַ בעזונדער מנין א. ד. ג. איינמאָל נאָך מיאוסע רדיפות פון די תקיפים האָבען זיך די נרדפים געזעצט פּראַווען שלש־סעודות ביי אַ בעזונדערען טיש, דאָס האָט די תקיפים געבראַכט אין צאָרן אַריין, עפּעס נישט לאָזען אויף זיך טרעטען?! עפּעס וועלען געהען בעזונדער?! האָט מען טאַקי באַלד צומאַרגענס גענומען דעם טיש ביי וועלכען מען האָט אַלע מאָל געלערנט און מען האָט איהם צובראָכען און דן געווען לשריפה, נישט וועלענדיג וויסען פון השובר כלי בחמתו...

און דאָס אַלץ איז זיי נאָך ווייניג געוועזען. עש"ק פ' שמיני האָבען זיי צוגעמאַכט ס'שטיבעל אויף אַ שלאָס און קיינער האָט דערפון נישט געוואוסט. די מתפללים, וועלכע זענען געקומען ווי געוועהנליך נאָך ליכט צינדען האָבען נישט געוואָלט מחלל שבת זיין און אַראָברייסען ס'שלאָס און אַ סך יודען כ"י האָבען נישט געהאַט ווי צו דאַוונען. דער ביטול תורה ותפלה פון דעם שבת איז געוועזען אין לשער. דעם צווייטען עש"ק פ' תזו"מ האָבען טאַקי די מתפללים זיך מקרים געווען און דורך יונגלעך אַראָפּגענומען דאָס שלאָס און אַריינגעגאַנגען דאַוונען, דאָס האָט דער דאָזאָר נישט געקענט פערטראָגען און איז אַריינגעקומען מיט פּאָליציי אין שטיבעל אַריין בעטענדיג, אַז מען זאָל די יודען אַרעסטירען דערפאַר, וואָס זיי האָבען אַראָבגעריסען דאָס שלאָס. ווי דער פּאָליציאַנט האָט זיך פון איהם אויסגעלאַכט און געזאָגט, אַז דאָס איז העכסטענס אַ געריכט־זאַך נישט קיין פּאָליצייאישע. האָט דער דאָזאָר געהאַט דערפון גרויס עגמת־נפש, ווייל אַנשטאָט ווי ער האָט געוואָלט די יודען זאָלען גיין אין קרימינאַל אַריין, געהען זיי גאָר אַהיים קידוש מאַכען, איז צומאָרגענס געגאַנגען אין קאָמיסאַריאַט אַריין און געבעטען רחמים דעם קאָמיסאַר צו אַרעסטירען די יודען. דער קאָמיסאַר האָט אָבער בלויז צוזאַמענגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל און אָבגעגעבען אין געריכט. דערווייל האָט ה' וואָלף מאַקאָווער געוואָרט אויף דעם מסור אַנדערטהאַלבען שעה מיט'ן דאַוונען אָבער דאָס אַלץ איז נאָך אַ נול געגען דעם טהאָט, וועלכען די 2 תקיפים זענען בעגאַנגען פאַריגען ש"ק פ' אמור, וועלכער האָט צו זיך קיין גלייכען נישט אין דער געשיכטע שבת אינדערפריה ווען דער עולם האָט געהאַלטען אין מיטען לייענען אין ספר תורה און אין מיטען קריאת הפרשה, זענען אַריינגעקומען 2 עלטסטע פּאָליציאַנטען און דער דאָזאָר איטשע מאיר וואַידיסלאַווסקי מימינם און ה' וואָלף מאַקאָווער משמאלם און מען האָט זיך גענומען צו שרייבען און אויספרעגען יעדען וואו ער וואוינט א.ד.ג. זעלבסטפערשטענדליך האָט מען קיין טומעל נישט געקענט פערמיידען. אַ סך יודען האָבען געוויינט צוזעהענדיג דעם גרויסען בזיון התורה נישט נאָר וואָס מען האָט געמוזט אויפהערען אין מיטען לייענען און מען האָט קיין ברכה אחרונה נישט געמאַכט איז — אוי ווי אַ וועה־געשריי — דאָס ספר געלעגען אויפ'ן שולחן אַ לאַנגע צייט אָפען בבזיון. עס האָט זיך קיינער נישט אומגעקוקט דערויף. איינער פון די מתפללים האָט זיך אָנגערופען מיט די אַלטע ווערטער: „תורה תורה חגרי שק“ זעה וואָס עס טוען יודען, וואָס רעדען אַלע מאָל אין דיין נאָמען, „זיי זיך נוקם!“ דער טומעל האָט אָבגעדויערט זעהר אַ לאַנגע צייט. כאַראַקטעריסטיש איז וואָס דער דאָזאָר האָט דורכאויס, וועלענדיג פערשאַפען יודען עגמת נפש, פערלאַנגט פון די פּאָליציי, אַז יעדער מתפלל זאָל זיך לעגיטימירען, און כאָטש די פּאָליציי האָט געזאָגט, אַז זי גלייבט אַלע האָט ער זיך מיט זיי געקאַמפּערט ער האָט אָבער נישט אויסגעפיהרט. די 2 יודען זענען אַוועקגעגאַנגען אבל וחפוי ראש. נישט נאָר יודען האָבען זיי נאָכגעשריגען נאָר אויך קריסטען. דער סוף איז, אַז די זאַך איז אין געריכט. דערווייל האָבען די מתפללים בעשלאָסען צו פאַסטען היינט מאָנטאָג, און מתפלל זיין על בזיון התורה.

985

——:0:——

אבסאָלוטיגע טראַגעדיע אין וואַרשאַ

אַ פערצווייפעלטער מענש שיסט צו זיין שונא און צו זיך אַליין.

אַ שרעקליכע בלוטיגע טראַגעדיע, האָט שבת אין אָוונט זיך אָפּגעשפּילט אין וואַרשאַ אין קינאָ „קאַסינאָ" (נייע וועלט 50). מיט עטליכע טעג צוריק האָט דער דירעקטאָר פון קינאָ ב. גרינבוים זיך איבערגעצויגען אין אַ נייע דירה. ביים איבערטראָגען די זאַכען זענען בעשעפטיגט די רינג-שאַפט און די בילעטערען פון „קאַסינאָ". בעת איבערטראָגען די זאַכען זענען גרינבוימען פערפאַלען געוואָרען אַנ'אָריגינעל פיגורעל און אַנ'אַש-טעצעל און ס'איז געפאַלען אַ חשד, אַז בילעטערס זאַכען, וואָס זענען אַוועק געווען אַזוי קליין, אַז מ'האָט זיי געקאָנט אַריינלעגען אין טאַש אַריין, זענען צוגע'גנב'עט געוואָרען.

ה' גרינבוים האָט געפאָדערט פון דער רינגערשאַפט, אַז די 2 פערפאַלען געוואָרענע זאַכען זאָלען זיין צוריק. היות קיינער האָט זיך צו דער גנבה נישט מודה געווען און די זאַכען זענען נישט געווען האָט ה' גרינבוים געדראָהט מיט קאָנסעקווענצען. דעמאָלט ערשט האָט איינער פון די בילעטערען איבערגעגעבען פערטרויליך דעם דירעקטאָר, אַז ער זאָל האָבען געזעהען, ווי די 2 זאַכען זענען צוגע'גנב'עט געוואָרען דורכ'ן רינגער מאַרצעלי מיכרושאַק (נאָוואָליפּיע 45), דעריבער האָט דער דירעקטאָר פרייטאָג אָבגעזאָגט מיכרושאַק'ן פון זיין פּאָסטען און געהייסען קומען שבת זיך אָפּרעכענען און בעקומען אויסגעצאָהלט פאַר דער וואָך.

שבת פאַרנאַכט איז טאַקע מיכרושאַק געקומען צו דער אָפּרעכנונג. און אַרויסבעקומענדיג אַ קוויטעל צו דער קאַסע, האָט ער דאָרט אָפּגענומען זיין וואָכען-לוין. דערנאָך איז ער אַריין אין פאָיע און אין מיטען דעמאָנסטרירען פון בילד און ביים שפּילען פון אָרקעסטער, האָט ער אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און 3 מאָל אויסגעשאָסען אין דעם בילעטער טשעסלאַוו טאָמאַשעווסקי (מאַ-יעגשמאַרט 21). אַלע 3 קוילען האָבען אָבער אויסגעמיטען טאָמאַשעווסקין און געטראָפען אין דער פאָרהאַנג ביי דער איינגאַנגס-טיר אין פאַרשטעלונגס-זאַל.

די שיסעריי האָט אַרויסגערופען אַ געוואַלדיגע מהומה צווישען די צאָהלרייכע בעזוכער, וואָס האָבען געוואַרט אין פאָיע. מען איז צוגעלאָפען צו מיכרושאַק'ן און געוואָלט ענטוואָפענען. ער האָט זיך אָבער נישט געלאָזט. דערביי האָבען זיך זיינע אויגען שטאַרק געענדערט. די אויגע וועגען איהם ווילד אַרומגעלאָפען און ער האָט געמאַכט דעם איינדרוק ווי ער וואָלט פון זינען אַראָפּ. ס'איז צו איהם צוגעלאָפען איינער פון די אָנגעשטעלטע אין דער דירעקציע פון „קאַסינאָ" און געפרעגט:

— וואָס האָסטו געטון?...

דערויף האָט מיכרושאַק אָבגעענטפערט:

וואַרט-ושע, וועט איהר באַלד זעהען וואָס איך וועל טון...

עס האָט טאַקע סך הכל געדויערט אַ סעקונדע און מיכרושאַק האָט צום צווייטען מאָל אַרויסגעכאַפּט דעם רעוואָלווער פון טאַש און אויסגעשאָסען צו זיך אַליין די פיערטע קויל. זי האָט איהם געטראָפען אין דער רעכטער שלייף און אַ פערבלוטיגטער איז ער געפאַלען אויף דער פאָדלאָגע. אין אַ שווערען צושטאַנד איז מיכרושאַק אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל שוו. ראָך.

ווי מען גיט איבער, האָט מיכרושאַק געשאָסען אויף טאָמאַשעווסקין דערפאַר, וואָס ער זאָל עס האָבען דעם דירעקטאָר געמאָלדען, אַז די פערפאַלענע צוויי זאַכען זענען צוגע'גנב'עט געוואָרען דורך מיכרושאַק'ן און דערפאַר האָט ער פערלוירען זיין חיונה.

בעת דער שיסעריי איז צווישען די בעזוכער אין פאַרשטעלונגס-זאַל אויסגעבראָכען אַ פּאַניק און אַ טייל עולם האָט זיך געוואָרפען צו די טירען. קיינער איז אָבער נישט אַרויסגעלאָזט געוואָרען אין פאָיע ביז וואַנען ס'איז נישט געוואָרען אַביסעל רוהיגער. אין משך פון דער גאַנצער צייט האָט דער אָרקעסטער געשפּילט און די קינאָ-פאָרשטעלונג איז נישט איבערגעריסען געוואָרען.

—:0:—

יודיש טעאַטער אין זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

גאַסטראָלען פון דער ערד-מטער בעטטי קעניג. וברעטין פון אמעריקא

היינט, מאָנטאָג, דעם 7-טען מאַי, 9 אַ זייגער אין אָוונט

גרויסע פּאָפּולערע פאַרשטעלונג פון 1 ביז 2.50

האַצקעלע כר-בוניק

פרעהליכע קאָמעדיע אין 3 אַקטען פון בוימוואָהל, איבער געאַרבייט אין אַ סך נייע געזאַנגס-נומערן, ספּעציעל פאַר בעטטי קעניג. הויפּט ראָלע: „האַצקעלע" – בעטטי קעניג.

ס'נעהמען אַנטייל פרויען: בעזמאַן, זעווקינאַ, מאַכאַראָווסקאַ, פאָדערמאַן. מענער: אַריעל, אייזענבערג, בירנבוים, באַלירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, נייהויז, פאַליאַנסקי, צווייליך. מוזיקאַלישע לייטונג: ל. זעלמאַן. טענץ איינשטודירט פון טאַנץ-מייסטער ב. לייבאָוויטש. אַדמינ.: אַ. בעזמאַן. ביהנע-לייטער: מאַכאַראָווסקי. בילעטען אין פילהאַרמ.-קאַסע.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

ביים דערלאַנגען אַנ'אָנפראַגע וועגען אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלייגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, אין דן אָנפראַגע וועגען שריפטליכען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 7-טען מאַי 1928

7379. אַ גרופּע לאָקאַטאָרען פון זגערזשער-גאַס.

אויב די ערשטע געריכטס-פערהאַנדלונגען איז פאָרגעקומען אין אורזשאַנד-ראָזיעמטשי, איז דער אורטייל פון קרייז-געריכט, אַלס 2-טע אינסטאַנץ אַנ'ענטגילטיגער.

נישט מעהר, אויב איהר האָט ליקווידירט דורך דער צייט אייערע ווערקשטאַטען, קאָנט איהר זיך נאָכאַמאָל ווענדען אין אורזשאַנד ראָזיעמטשי מיט אַ געהעריגע בקשה, אַז מען זאָל אייך צוליב דעם אָנגעוויזענעם אומשטאַנד ענדערען די ליטערע, לויט וועלכער איהר זענט מחויב צו צאָהלען דירה-געלט פון B אויף A.

7380. ש. פון פּיעטריקאָווער 18.

דער „רעכטסקאָנסולענט" האָט אייך פאַלש אינפאָרמירט.

אויף דער קוואַליפיקאַציע פון דער פּאָבאָר-קאָמיסיע איז נישט פערהאַן קיין אַטעלאַציע אַלענפאַלס נישט מצד'ן פּאָבאָראָווי, דעריבער איז דער האָנאָראַר, וואָס איהר האָט איהם בעצאָהלט פאַר אָנשרייבען אַזאַ אַפּעלאַציע פשוט אַרויסגעוואָרפען.

7381. אַ פּעראינטערעסירטער יונגעמאַן.

פריי פון מיליטער-דינסט זענען נאָר אָפּיציעלע בירגער פון פרעמדע מלוכות.

דאַגעגען די יונגעלייט, וועלכע האָבען נישט קיין פרעמד-מלוכה'שע בירגערשאַפט, הגם זיי זענען אויך נישט קיין פּוילישע בירגער, מוזען זיי זיך אומבעדינגט שטעלען צו דער פּאָבאָר-קאָמיסיע און זיי קענען אויך אַריינגעצויגען ווערען אין אַקטיווען דינסט.

7382. אַ גרופּע לעזער.

וועגען פאַל אין שענקעוויטש-פּאַרק מוזט איהר זיך פּערזענליך פאַרשטענדיגען אָדער אָנגעבען אייערע גענויע אַדרעסען.

7383. יוסף פון גייער'ס מאַרק.

7384. אַ לעזער פון דאָבראַניצקי'ס האַלעס.

7385. משה ליכטענשטיין.

7386. אַ געטרייער לעזער פון וואָלבאָרסק.

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטאָגנגענדיג די צייטונג.

7387. אַ שט. לעזער פון נ. פ. נומער 5456.

צו מען וועט אייך דאָס יאָהר רופען אויף איבונגען, קאָנען מיר נאָך נישט וויסען פאָרלייפיג. אויב דער אויסלענדישער פּאַס איז לויט דער אויסגעשטעלטער דאַטע נאָך גילטיג, קאָן ער ממילא דינען פאַר אַ לעגיטימאַציע אויך אינערהאַלב דער מלוכה.

7388. אַ טראַנספּאָרטמאַן. אַ פריינד פון נ. פאָלקסבלאַט.

דער הויפּט-לאָקאַטאָר האָט דאָס רעכט צו פאָדערן אַ חוץ דער 30 פּראָצ. הוספה. דעם גרונט-דירה-געלט אויך אַנ'ענטשפּרעכענדען טייל פון בעצאָהלטען לאָקאַל-שטייער. דער שטייער-אַמט האָט אָבער נישט קיין רעכט דירעקט פון אייך אויפצומאָנען דעם שטייער און צו סעקוועסטרירען אויף דעם חשבון אייער מעבעל.

7389. אַ לעזער פון ווסכאָדניאַ 66.

בלויז עלטערן נאָך 60 יאָהר, איינזאַמע מוטערס, אַלמנות נאָך 45 יאָהר, ברידערן ביז 16 יאָהר און שוועסטערן ביז 18 ווערען אַנערקענט פאַר נישט אַרבייטס-פעהיג אָהן מעדיצינישער אונטערזוכונג.

די איבריגע משפחה-גלידער מוזען זיך יאָ שטעלען צו אַנ'אונטערזוכונגס-קאָמיסיע. קוים ווערען זיי אַנערקענט פאַר נישט אַרבייטס-פעהיג, (אויב ס'פעהלט זיי איבער 55 פּראָצ. אַרבייטס-פעהיגקייט) און ס'זענען אויך נישט פערהאַן קיין אַנדערע פאָרמעלע שטערונגען, ווערט דעם פּאָבאָראָווי אַנערקענט אַנ'אָדראָטשעניע אויף 1 יאָהר.

נאָך 23 יאָהר אויב די לאַגע האָט זיך נישט געענדערט, ווערט דער פּאָבאָראָווי גערופען אויף 5 חדשים'דיגע איבונגען און שפּעטער איבערגעטראָגען אין רעזערוו.

Dr. med.
J. MANDELBAUM
Zawadzka 16a, tel. 27-52
ספּעציאַליסט פאַר אינערליכע
און נערווען-קראַנקהייטען.
נעהמט אָן טעגליך פון 5 ביז 7 אָוונד.

פון לעבען אין סאָוויעט-רוסלאַנד.

פערגוואַלטיגט אַ יונגע קאָמוניסטקע, וועלכע איז גלייך נאָכדעם בעגאַנגען זעלבסטמאָרד.

די מאָסקווער צייטונג „קאָמסאָמאָלסקאַיאַ פּראַוודאַ" בעריכטעט וועגען דעם אַרעסט פון דעם סעקרעטאַר פון דער „פעדעראַציע פון פּראָלעטאַרישע שריפטשטעלער", מ. אַלטשולער. צוזאַמען מיט איהם זענען אויך אַרעסטירט געוואָרען זעקס אַנדערע „פּראָלעטאַרישע שריפטשטעלער". זיי אַלע ווערען בעשולדיגט אין דעם, אַז זיי האָבען פערגוואַלדיגט די יונגע קאָמוניסטקע, איסלאַמאָוואַ, וועלכע האָט נאָכדעם זיך דערשאָסען פאַר שאַנדע. אויפ'ן טיש פון דער זעלבסטמערדערין האָט מען געפונען צוויי צעטעלעך. איין צעטעל, וועלכער איז אַדרעסירט צו איהר מאַן, אַ סטודענט, לויטעט:

„נעכטען האָט פּאַסירט מיט מיר אַנ'אומגליק. מיר איז אַזוי אויך שווער געווען צו לעבען און איצט איז עס געוואָרען גאָר אונמעגליך".

דער צווייטער צעטעלע איז אויף אַלטשולער'ס נאָמען און ער לויטעט:

„זיי פערפלוכט אויף דיין גאַנצען לעבען. אַ דרייפאַכער פלוך אויף דיין קאָפּ דערפאַר, וואָס דו האָסט מיר אָנגעשכור'ט און איבערגעגעבען מיר צו שאַנדע".

אין דער „קאָמסאָמאָלסקאַיאַ פּראַוודאַ" זענען אָפּגעדרוקט צוויי אַרטיקלען וועגען דער געשיכטע. איינער איז געשריבען פון דעם סעקרעטער פון מאָסקווער קאָמיטעט פון „קאָמסאָמאָל" (קאָמוניסטישער יוגענד פערבאַנד) קאָסאַריאָוו. און דער צווייטער פון דעם בעוואוסטען קאָמוניסט ראַסקאָלניקאָוו.

„די לעצטע צייט, שרייבט קאָסאַריאָוו, האָבען צווישען איינציגע שיכטען פון די יונגע קאָמוניסטישע שרייבער און פּאָעטען זיך שטאַרק פונאַנדער-געבליהט די „באָהעמישע שטימונגען, וועלכע דריקען זיך אויס אין שכור'ע הוליאַנקעס, אין קאָרטען-שפּיל, אין סקאַנדאַלען, אין „נאָכלויפען" נאָך אַקטריסעס, אין אַ כאַמסקער בעציהונג צו פרויען.

עס פערשטעהט זיך, אַז אַזוינע פאַקטען כאַראַקטעריזירען בלויז איינצעלנע שרייבער, אָבער צום בעדויערען, אָפטמאָל די גאַנץ אָנגעזעהענע שרייבער, וועלכע שעהמען זיך נישט איבערצונעהמען אַט די אַלע שטריכען פון די אַריסטאָקראַטישע פּוסט-און פאַסניקעס. דער אונערהערטער פערברעכען פון דער גרופּע יונגע שריפטשטעלער (וועלכע האָבען פערגוואַלדיגט די קאָמוניסטקע איסלאַמאָוואַ) איבערשטייגט נאַטירליך אַלעס. און די פערברעכער וועלען אויף דעם אונ'ברחמנותדיגען אופן פערדאַמט ווערען פון דער גאַנצער קאָמוניסטישער געזעלשאַפטליכער מיינונג."

ראַסקאָלניקאָוו שרייבט, אַז אין די סאָוויעטישע ליטעראַרישע קרייזען זענען אַריינגעדרונגען די זיטען פון דעם שיכור'ען אויסגעלאַסענעם געסעל און ער פאָדערט, אַז מען זאָל פערטרייבען פון דער ליטעראַטור די יעניגע, וואָס טראָגען דעם פעראַנטוואָרטליכען נאָמען פון אַ סאָוויעטישען שריפטשטעלער און מאַכען איהם צו שאַנד.

„מיר דוכט זיך, שרייבט ראַסקאָלניקאָוו, אַז אין פערבינדונג מיט דער עקעלהאַפטער געשיכטע דאַרפען די סאָוויעטישע שרייבער שאַרף אַוועקשטעלען די פראַגע וועגען דער מאָראַל, וואָס הערשט איצט אין די ליטעראַרישע קרייזען.

„די לעצטע צייט בעמערקען זיך אַ גאַנצע רייהע אַבסאָלוט אונדערלאָזבאַרע ערשיינונגען. איינינגע שרייבער דערגעהען צו דעם, אַז זיי גיבען אַוועק זייערע זאַכען גלייכצייטיג אין עטליכע רעדאַקציעס; אַנדערע רעקלאַמירען זייערע נייע ווערק גלייכצייטיג אין דריי פערשידענע זשורנאַלען, און ענדליך קומען אָפט פאָר אַזוינע פאַלען, וואו אַ שרייבער ברענגט אין אַ רעדאַקציע אַ זאַך, וואָס איז שוין לאַנג געווען אָפּגעדרוקט ערגעץ אַנדערש-וואו. אָפט ברענגען שרייבער אין די רעדאַקציעס ערצעהלונגען און לידער, וואָס זיי האָבען פשוט גע'גנב'עט ביי אַנדערע שרייבער.

„די ליטעראַטור דאַרף זיין דער אַוואַנגאַרד פון דער סאָוויעטישער געזעלשאַפטליכקייט. מען מוז גלייך אַרויסטרעטען מיט אַ פּראָטעסט געגען דעם, וואָס די ליטעראַרישע מאָראַל איז ביי אונז שרעקליך געפאַלען. די סאָוויעטישע שרייבער דאַרפען איינמאָל פאַר אַלע מאָל אָפּגרעניצען זיך פון די אַלטשולערס און פון זייער גלייכען. מען מוז מאָביליזירען אַלע כוחות פון „קאָמסאָמאָל", פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי און פון דער סאָוויעטישער געזעלשאַפטליכקייט און מיט אַנ'אייזערנעם בעזים אויסראָמען די כוליגאַנסטווע פון דער ליטעראַטור און פון אומעטום".

אַ משפט איבער דעם מינסקער „פּרינץ האַמלעט" און זיינע פינף ווייבער.

אין מינסקער „אָקטיאַבר" לעזען מיר:

איצט רופט מען איהם מושע אַלבראַט. איצט וואוינט ער אין מינסק און איז אַ גלעזער.

נו, און אַמאָל? אַמאָל איז ער געווען דער „גרויסער" אַרטיסט מאָזעס, פלעגט אַרומפאָהרען איבער די פערוואָרפענסטע שטעטלעך פון ווייסרוסלאַנד און שפּילען „האַמלעט„ געהאַט ערפאָלג ביי די שטעטלדיגע מיידלעך, וועלכע פלעגען לעקען די פינגער פון זיין שפּילען און אַרטיסטישע מאַניערען.

— לעבט ווי די פרייע פייגעלעך, — האָט מאָזעס אומעטום געפּרעדיגט. היינט דאָ, מאָרגען דאָרטען, היינט מיט דעם, מאָרגען מיט יענעם און „נאַפּלעוואַט" (איך שפּיי) אויף דער גאַנצער וועלט.

דער ברויט איז אָבער סוף כל סוף געווען אַנ'אָרימער. אַלבראַט'ן איז מיאוס געוואָרען אומפאָהרען איבער די שטעטלעך. ווייל נאָכ'ן גאַנצען טומעל האָט דער פּרינץ „האַמלעט" קוים געהאַט וואַסער אויף קאַשע.

— מען זאָל זיך עפּעס קאָנען אויסלערנען אַנ'אַרבייט וואָלט בעסער געווען.

אַלבראַט איז מיט מזל געוואָרען אַ גלעזער. אַ מיטגליד פון בויער-פעראיין.

איצט הויבט זיך אָן זיי געשיכטע מיט זיינע ווייבער. חתונה געהאַט איינמאָל און אַ צווייטען. מיט ביידע ווייבער זיך גע'גט און חתונה געהאַט מיט אַ דריטער. ווען די דריטע האָט שוין געהאַט פון איהם דריי קינדער, האָט ער זי אָפּגע'גט און גענומען אַ פערטע.

— „נאַפּלעוואַט" אויף אַלץ.

זיך גע'גט מיט דער פערטער און גענומען אַ פינפטע, דערוואוסענדיג זיך, אַז זי פערמאָגט אַ פּאָר רובעל. געפּטר'ט די פּאָר רובעל, האָט אַלבראַט אָפּגע'גט די פינפטע און ווידער גענומען די פערטע.

די דריטע פרוי האָט אָנגעהויבען מאָנען אַלימענטען. האָט דער געריכט אין 26-טען יאָהר צוגע'משפט דרייסיג רובעל אַ חודש פאַר די דריי קינדער.

אַלבראַט האָט אָבער גענומען אַ פעסטען קורס: אַלימענטען? דאָס נישט!

אַלברעט ווערט איבערגעגעבען צום געריכט און ווערט פערמשפּט צו זעקס חדשים תפיסה בתנאי.

— ס'איז נישט סטראַשנע, — זאָגט זיך אַלבראַט — פון מיין פּרינציפּ וועל איך נישט אָפּטרעטען.

אַלבראַט ווערט אַ צווייטען מאָל געמשפט. לויט דער אַמנעסטיע אָבער ווערען איהם די זעקס חדשים ווידער געשענקט.

— ס'איז נישט געפעהרליך איך לאַך פון „זיי" — טענהט אַלע מאָל אַלבראַט.

איך בין קליגער פון „זיי", פון געריכט הייסט עס.

— אַ ברכה לבטלה, אומזיסטע טרחה — זאָגט ער דער געוועזענער פרוי, וואָס מאָנט די אַלימענטען. סאַי ווי סאַי וועסטו גאָרנישט פועל'ן.

אַלבראַט זינגט נאָך אַלץ די לידעל: היינט מיט דער, מאָרגען מיט יענער און „נאַפּלעוואַט".

איצט משפט ער זיך מיט דער דריטער פרוי צום דריטען מאָל".

א יונגע לעמבערגער אלמנה, וועמענס מאַן איז געשטאָרבען אין אמעריקא טרייבט מחזקות מיט מענער.

יעדן מאָנטאָג און דאָנערשטאָג זוכט זי זיך אָפּ אַ אַנדערן שניידער. ביז זי כאַפּט קלעפּ פאַר דער שוהל

פון לעמבערג איז מען מודיע:

פרוי מ. יאַקובאַ הערמאַנאַ 4, אין לעמבערג איז געבליבען אַ יונגע אלמנה. איהר מאַן איז נאָך מיט אַ צייט צוריק אַוועקגעפאָהרען קיין אַמעריקא און דאָרטען געאַרבייט. ער איז, ווי עס ווייזט אויס, געווען אַ געטרייער מאַן, ווייל זייענדיג אין אַמעריקאַ האָט ער געזאָרגט פאַר זיין ווייב און 4 קינדער און זיי געשיקט אויף פרנסה. דערצו נאָך האָט ער מורא געהאַט פאַר דעם גורל פון זיין משפחה נאָך זיין טויט און האָט זיך אַסעקורירט אין אַ לעבענס־פערזיכערונג־געזעלשאַפט, כדי אין פאַל פון זיין אָפּשטאַרבען זאָלען זיינע ווייב און קינדער קריגען געלד אויף חיונה.

וואָס געפינט דער אָרימער מ. האָט געקלערט, איז טאַקי פאָרגעקומען. ער איז געשטאָרבען אין אַמעריקאַ און זיין ווייב אין לעמבערג האָט בעקומען אַ היבשע אַפּותיקא, אַ פאַר טויזענד דאָלער.

פרוי מ. האָט זיך פון דעם שטאַרבען פון איהר מאַן ווענינ וואָס געמאַכט. דאַגעגען האָט זי הנאה געהאַט פון דעם בעקומענעם געלד און אָנגעהויבען פיהרען אַ ברייטליך לעבען. אַלס יונגע שעהנע אלמנה האָט זי אויך געזוכט מענער־געזעלשאַפט און זי האָט טאַקי בעקומען. יעדע פאַר וואָכען אַנ'אַנדערען חבר.

ספּעציעל האָט זי געזוכט פערהייראַטע מענער, בחורים האָט זי פאַר די אויגען נישט געלאָזט. מאַכט זיך אַ מעשה און איהר שכן, עפּעס אַ רוסישער שניידער, אַ מאַן פון אַ פרוי און קינדער ווערט ביי פרוי מ. אַ גאַנצער איינגעהער. דורך גאַנצע נעכט פלעגט ער ביי איהר איבערזיצען. פרוי מ. האָט אַ גערוימיגע וואוינונג, אַזוי אַז פון אַ הרע איינענע קינדער איז זי לגמרי נישט געווען געשטערט. שכנים האָבען אָבער בעמערקט אַז פרוי מ. טרייבט מיט איהר ליבהאָבער פערשידענע אָרגיעס. די פרוי פון דעם שניידער האָט זעלבסטפערשטענדליך אויך פון אַלעמען געוואוסט, גאָר פערביטערט און פער'מרה'שחורה'ט האָט זי אפילו נישט געפּראובט איהר מאַן פאַרוואָרפען צו מאַכען. דאַגעגען האָט זיך די משפּחה פון דעם שניידער דערוואוסט וועגען זיינע מעשים און זי האָט אָנגעהויבען אַזוי לאַנג צו מאַכען איהם סקאַנדאַלען, ביז דאָס פאָר פאָלק איז ברוגז געוואָרען.

ווען פרוי מ. איז פּלוצים קראַנק געוואָרען האָט זי זיך געליגען אַ לעגיטימאַציע ביי איהר שכנ'טע, אַ מיטגלידערין פון דער קראַנקען־קאַסע און איז אויף איהר נאָמען געגאַנגען צו אַ דאָקטאָר פון דער קראַנקען־קאַסע. דער דאָקטאָר האָט אָבער קאָנסטאַטירט, אַז פרוי מ. איז גאָרנישט ערנסט קראַנק, נאָר זי דאַרף נאָר ווערען אַ מוטער. דערהערענדיג דאָס, איז זי געלאָפען צו אַ צווייטען דאָקטאָר, שוין נישט פון דער „קאַסאַ כאָריך“ און האָט זיך געהאָלפען... אַזוי אַז זי איז דערפון פטור געוואָרען.

ווען איהר שכנ'טע, די אייגענטליכע אייגענטימערין פון דער לעגיטימאַציע איז דאַן געקומען אויף דער זעלבער לעגיטימאַציע אין דער קראַנקען־קאַסע אויף עפּיס אַנ'אַנדער חולאת און צו דעם זעלבען אַרצט, האָט זיך דער דאָקטאָר פער'חידושט און געזאָגט, אַז ער האָט דאַסמאָלסט מיט דער דיאַגנאָזע אַ טעות געהאַט. והא ראיה, זי איז איצט נאָרמאַל ווי אַלע מענשען. די אומשולדיגע פרוי האָט תיכף פערשטאַנען וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך און דעם גאַנצען ענין פערשוויגען, מו"א האָבענדיג זי זאָל נאָך נישט בעשטראָפט ווערען פאַר לייהען די לעגיטימאַציע אַ פרעמדער פערשוינטע.

לאָמיר צוריקקעהרען צו פרוי מ. זי האָט זיך נישט בעגנוגענט מיט איהרע ביז־איצטיגע חטאים, נאָר ווייטער געפיהרט איהר מלאכה, אָבגערעט מענער פון זייערע פרויען.

אַ גליק האָט זי געהאַט צו שניידערס: זי האָט זיך פריש אָפּגעזוכט אַ שניידער, וועלכער האָט געהאַט אַ ווייב מיט קינדער און איהם איננאַנצען אַריבערגענומען צו זיך אויף קאָסט און קוואַרטיר, אַזוי ווייט, אַז דער שניידער איז שוין געווען פעסט ענטשלאָסען זיך צו גט'ן מיט זיין ווייב און חתונה האָבען מיט דער „סימפּאַטישער“ אלמנה.

כדי דורכצופיהרען דעם גט'אַקט האָט פרוי מ. איהר נייעם ליבהאָבער נעגעבען 30 דאָלער. אינצווישען האָט זיך דער שניידער איבערלעגט און זיך איבערגעבעטען מיט זיין ווייב און איבערגעלאָזט זיין געליבטע.

ער האָט פאַר די 30 דאָלאַר געקויפט זיין ווייב אַ מתנה און צוריק מיט איהר אָנגעהויבען לעבען בשלום. פרוי מ. האָט די מעשה שטאַרק פערדראָסען און איינמאָל, ווען זי האָט בעגעגענט די פרוי פון איהר געוועזענעם ליבהאָבער אויף דער גאַס האָט זי צו איהר אויסגעשריגען. „גיב אָפּ מיינע 30 דאָלאַר! פאַר מיין געלד ווילסטו מאַכען אַ לעבען מיט מיין מאַן?“

דאָס בעגעגעניש איז פאָרגעקומען פאַר דער שוהל און די גאַנצע פאַר־דער־שוהל־חברה האָט זיך אַריינגעמישט און יעדער האָט איהר אַריינגעלעגט קלעפּ אָהן אַ שיעור און אָהן אַ ערך.

ווי „המן“ איז פרוי מ. אַנטלאָפען אַ היים בבישה ובחרפּה.

אַ באַנדיט אָפּערירט אין וואַרשאַ

מיט'ן פּאַס פון אַ פערשטאָרבענער פרוי.

עס איז פערהאַלטען געוואָרען אין וואַרשאַ אין אַ „מלינה“ אויף מוראַנאָווסקאַ איינער פון די געפעהרליכסטע באַנדיטען פון דער לעצטער צייט באָלעסלאַוו לעיק, וועלכער איז אַנטלאָפען פון תפיסה און שוין בעוויזען צו בעגעהן אַ רייהע בלוטיגע רויב־אָנפאַלען. ביים פערהאַלטענעם באַנדיט האָט מען געפונען אַ פּאַס אויפ'ן נאָמען יוזעף ראָמאַנסקי, אויסגעשטעלט אין נאַרוואָלין. דער פּאַס מיט'ן שטעמפּעל איז געווען אַנ'אויטענטישער, נאָר בלויז דער נאָמען איז געווען געפעלשט.

אויף אַנ'אָנפראַגע אין נאַרוואָלין, האָט מען פון דאָרט געענטפערט, אַז אויפ'ן נאָמען ראָמאַנסקי איז קיין פּאַס נישט אַרויסגעגעבען געוואָרען.

דער אויספאָרשונגס־אַמט האָט ווייטער געפיהרט די אויספאָרשונג און איז ענדליך, דערגאַנגען, אַז דער פּאַס איז יאָ אַרויסגעגעבען געוואָרען אין נאַרוואָלין, נאָר וואָס דען? — ער איז אַרויסגעגעבען געוואָרען נישט דעם באַנדיט, נאָר אַ געוויסער גאַרוואָלינער איינוואוינערין לאה פערעל האָפּענשטאַט, וועלכע האָט שפּעטער געוואוינט אין וואַרשאַ אויף קראָכמאַלנע 31.

מיט 2 חדשים צוריק איז פרוי האָפּענשטאַט געשטאָרבען און ביים ערלעדיגען די לויה־פאָרמאַליטעטען, האָט דעם פּאַס צוגענומען „חסד של אמת“. פון דאַנען ווידער האָט דעם פּאַס אַרויסגע'גנב'עט דער אָנגעשטעלטער שמואל שוואַרצוואַלד (קראָכמאַלנע 11) און אַזוי אַרום איז דער פּאַס אַריינגעפאַלען צום באַנדיט.

שוואַרצוואַלד איז באַלד אַרעסטירט געוואָרען. בעת דער אויספאָרשונג האָט זיך די פּאָליציי דערוואוסט, אַז דער אַרעסטירטער פלעגט ביים ערלעדיגען לויה־פאָרמאַליטעטען דורך „חסד של אמת“ סיסטעמאַטיש צונעהמען פּעסער פון פערשטאָרבענע. די פּעסער פלעגען איבערגעמאַכט ווערען פאַר לעבעדיגע, וועלכע האָבען זיך געדאַרפט אויסבעהאַלטען אונטער פאַלשע נעמען.

נעגען שוואַרצוואַלד'ן איז פערפיהרט געוואָרען אַ פּראָצעס.

בלוטיגע נקמה פון א אויסוואורף

נעגען א 14־יעהריג מיידעל אין וואַרשא

אויף דער גראָכאָווסקאַ גאַס אין וואַרשאַ איז צו דער 14־יעהריגער עלזאַ פיליפּס (גראָכאָווסקאַ 77) צוגעקומען אַנ'אונבעקאַנטער מאַנסביל און האָט פערפיהרט מיט איהר אַ פריינדליכען שמועס. דער אונבעקאַנטער איז געווען אָנשטענדיג געקליידעט, און האָט געמאַכט אַ גוטען איינדרוק, — און דאָס מיידעל מיט איהם גערן געגאַנגען, צופריעדען, וואָס זי האָט מיט וועמען צו פלירטעווען.

דער יונגערמאַן האָט פאָרגעלעגט, אַז עלזאַ זאָל מיט איהם אַריינגעהען צו איהם אַ היים, זי האָט ענטזאַגט, אָבער סוף כל סוף זיך געלאָזט איבעררעדען און איז מיט איהם אַריין אין הויף אויף גראָכאָווסקאַ 139. אויף די שטיגען, האָט זיך דער יונגערמאַן פּלוצלונג געוואָרפען אויף איהר און איידער זי האָט נאָך געקאָנט זיך אָריענטירען, האָט ער זי אומגעוואָרפען אויף דער ערד, און געוואָלט פערגוואַלדיגען

עלזאַ האָט אָנגעהויבען צו שרייען און דער אויסוואורף האָט איהר פערשטאָפּט דאָס מויל. זי האָט אָבער נישט אויפגעהערט צו מאַכען גוואַלדען. זעהענדיג, אַז ער וועט גאָרנישט אויפטון, און אַז באַלד וועלען אויפ'ן גוואַלד אָנלויפען שכנים, האָט דער אויסוואורף אַרויסגעכאַפּט אַ מעסער און זי פערוואונדעט אין האַלז.

נאָך דער דאָזיגער בלוטיגער נקמה, איז ער אַנטלאָפען. אַ פערבלוטיגטע, אין אַ צוריסען קליידעל, איז דאָס מיידעל אַרויס אויף דער גאַס און איז אַוועק צום גראָכאָווער קאַנאַל מיט'ן פּלאַן צו נעהמען זיך דאָס לעבען.

זי האָט שוין בדעה געהאַט אַראָבצושפּרינגען אין קאַנאַל אַריין, אָבער אין דער לעצטער רגע האָט איהר עמיצער אָנגעכאַפּט. דאָס איז געווען דער פּאָליציי־קאָמענדאַנט פון וואַרשאָווער פּאָוויאַט, אויבער־קאָמיסאַר סאבאטא, וואָס איז גראָד צופעליג פערבייגעגאַנגען און האָט נאָך בעוויזען צו ראַטעווען דאָס פערצווייפעלטע קינד.

מ'האָט אַרויסגערופען די ניכע הילף און דער דאָקטאָר האָט זי אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

Dr. ROŻANER

ספּעציאַליסט פאַר הויט־, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוועכע.

היילונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען און דיאַטערמיע

Dzielna 9 (Narutowicza), tel. 28-98.

נעמט־אָן פון 8—10 און 5—8, פרויען פון 3—4 וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, Tel. 26-02.

אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען־און האַרץ־קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען־ און קינסטליכע בערג־זון. נעמט אָן אין דער לעטשניצע זגערזשער 17 פון 6—7. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמיטאָג.

Dr. med. St. Heinrich

POMORSKA 10, tel. 47-67.

ספּעציאַליסט פאַר קינדער־ און אינערע קראַנקה. בעהאַנדלונג מיט קינסטליכע בערגזון־בעשטראַהלונגען קוואַרץ־לאַמפּען). נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג

דער טאַנץ אַרום גאָלדענעם קאַלב.

(ראָמאַן).

9)

ראָבערט האָט געמאַכט עפּיס אַנ'אומבעשטימטע תנועה און נערוועז אַ זאָג געטון:

— איך פיל זיך אומגליקליך.

— דו! אומגליקליך?!. און דו זאָגסט מיר גאָרנישט וועגען דעם. דו ליידסט, און איך ווייס נישט דערפון! דו קרעכצסט, און דיינע קרעכצען דערגרייכען נישט צו מיר?!. היט זיך, ראָבערט!.. צי ביזטו איבערצייגט, אַז דו ליבסט מיך נאָך ווי פריהער?

— צי האָב איך דיך נאָך ליב? און דו פרעגסט מיך נאָך וועגען דעם?.. ליבסטע מיינע!

— טאָ פאַרוואָס זשע טרויסטו מיר איצט נישט אָן דיינע געדאַנקען?

— איך האָב מורא אַרויסצואווייזען מיין שוואַכקייט פאַר דיר! — האָט ראָבערט געענטפערט.

— און מיינע געפיהלען שטאַרקען זיך אַלץ צו דיר; דערביי איז מערקווירדיג דאָס, וואָס איך האָב דיך מעהר ליב פאַר דיינע מעשים טובים, ווי פאַר דיינע מאוס'ע געגנג! דו פערשטעהסט מיך: איך האָב דיך ליב אָהן שום פאָרבעהאַלטען, נישט ווייסענדיג און נישט וועלענדיג וויסען פאַרוואָס אייגענטליך!.. וואָס־זשע פאַר אַ שוואַכקייטען האָסטו מוראַ אין בעצוג צו מיר אַרויסצואווייזען?

— איך בין אייפערזיכטיג!

— האַ!

— און איך געפין נישט אין זיך דעם כוח צו פערענדיגען, צו דערפיהרען ביז אַ סוף, אונזערע גראַנדיעזע פּלענער... איך האָב דיך צו שטאַרק ליב!.. ווי שווער עס מאַטערט מיך דער פאַקט, וואָס אַזאַ פרוי, וועלכע איך האָב ליב ביז שגעון, דאַרף צו זיין מיט שותפ'טע!

זי האָט זיך אָפּגערוקט פון ראָבערט'ן און מיט קראַפט אָפּגעשטויסען איהם פון זיך.

— וואָס הייסט?! דו האָסט די דרייסטקייט צו ציהען זיך אויף צוריק נאָך דעם, וואָס דו האָסט געמאַכט פון מיר?! — האָט זי אויסגערופען מיט אַ פערשטיקט קול.

דאָס פנים האָט זיך איהר פערקרימט, און אין די אויגען האָט זיך אָנגעצונדען אַ פיבערהאַפטער פייער.

— דאָס פּאַסט דאָך נישט אינגאַנצען פאַר דיר!.. דו ציטערסט נאָך נישט אָנהויבענדיג דעם קאַמף!.. מילא, זאָל זיין, ווי דו פערשטעהסט! איך בין דרייסטער פון דיר, און איך וועל געפינען אַ כוח אין זיך צו גיין אַליין מיט דעם וועג, אויף וועלכען איך בין אַרויף, און איך וועל ביז'ן סוף דערגיין!.. אָטאָ דאָס דערקלעהר איך דיר... דיר טאַקי, וועלכען איך האָב ליב, און פאַר דער ליבשאַפט צו וועלכען איך ציטער אינגאַנצען... היינט ביינאַכט האָב איך זיך אָהן געוויסענס־ביסען און אָהן שום שאַנדע, פערקויפט, ווי אַ שאַנד־פרוי פאַר צעהן טויזענד פראַנק... איך האָב זיך אָפּגעגעבען צו אַ שפּאַנישען גראַף מיט'ן נאָמען סאַמרעקאַ... ער האָט בעצאָהלט מזומן־געלד... און איך האָב אָפּגעגעבען די סחורה — מיין קערפּער!

סאַלאָמע! וואָס רעדסטו?!, ווי שרעקליך דו רעדסט! צי איז עס מעגליך?

— ס'איז דער ריינער אומברחמנות'דיגער אמת. מיט אַ פריילִיך פנים און מיט אַ שמייכעל האָב איך דערפיהלט אַלע פאַנטאַזיעס פון דעם דאָזיגען רייכען ליבהאָבער. נאָך זיין אַוועקגיין האָב איך בעוויזען צו נעהמען אַ וואַנע, און צוצוקעמען זיך...

סאַלאָמע האָט אַ לאַך אויף געטון און צוגעגעבען:

— נו... איצט בין איך מיט דיר!.. ס'איז ביי מיר קיין זכר נישט געבליבען פון דער דאָזיגער באַנאַלער געשיכטע... אַלענפאַלס, קעהר איך זיך אום צו דיר אַנ'אונענדליך ליבענדע מיט אַ ריין האַרץ און אַנ'אומבעפלעקטען קערפּער. איך קעהר זיך אום צו דיר איבערפולט מיט צאַרטקייט צו דיר...

זי האָט זיך אַ ווייַלע אָפּגעשטעלט, נאָר אַזוי ווי ראָבערט האָט געשוויגען, האָט זי פאָרטגעזעצט:

— דו ווייסט דאָך נישט פאָדערען פון מיר, ליבסטער, איך זאָל דיר איבערדערצעהלען אַלע פּרטים?.. איך האָב דיר אָפענהערציג איבערגעגעבען דאָס, וואָס איך האָב געפיהלט היינטיגע נאַכט! איצט דערצעהל דו מיר, וואָס האָסטו געטון.

ראָבערט האָט אויפגעהויבען די אויגען, וואָס זענען געווען אַראָפּגעלאָזט די גאַנצע צייט, ווען סאַלאָמע האָט איבערגעגעבען איהר פּאַסירונג.

מיט אַ נערוועזער שטימע האָט ער איהר געזאָגט די גרויס פון זיין געווינס, און די אומשטענדען פון שפּיל.

— ווער איז ער, דער איזאַק בערג, וואָס שליידערט אַזעלכע ריזיגע סומען אויפ'ן גרינעם טיש? — האָט זי אַ פרעג געטון.

דאָס איז אַ דייטשער באַנקיר, אַ זעהר רייכער פאַר וועלכען צו פערשפּילען אַזעלכע סומען איז אַ קלייניגקייט.

— ווי אַלט איז ער?

אַנ'ערך פערציג, זעקס־און פערציג יאָהר.

— די סאַמע גוטע יאָהרען!.. מסתמא האָט ער זעהר ליב כבוד, און געלד איז ביי איהם — זיין שוואַכע זייט...

— וואָס ווילסטו דערמיט זאָגען?

— איך מוז זיך בעקענען מיט דעם מענש.

— דו ביזט אומ'ברחמנות'דיג.

— ס'איז אַזוי נויטיג — האָט סאַלאָמעא געענטפערט — דאָס איז נויטיג, כדי אַזויגרום מיט'ן וואורצעל אַרויסצורייסען די שלעכטע געדאַנקען, וואָס נורטעווען אין דיין נשמה, און וואָס קאָנען צוברעכען דעם הויכען פּיעדעסטאַל, אויף וועלכען איך האָב דיך אַרויסגעשטעלט. עס טאָר נישט עקזיסטירען קיין זאַך, וואָס זאָל זיין אַ מניעה אין אונזער וועג. דער באַראָן און די באַראָנעסע אייך דעלשטאַט האָבען זיך בעשטימט אַ קלאָהרען ציל, און אָהן אָפּשטעל גיין צו איהם, ביז זיי וועלען איהם דערגרייכען, און זייערע פערלאַנגען וועלען מקוים ווערען. דער ציל איז: גאָלדענע בערג, וואָס עפענען די טויערען צו אַלע פערגעניגענס, צו אַלע וואוילקייטען און גליקען פונ'ם לעבען!

זי האָט זיך אַ ריס געטון צו ראָבערט'ן, און צוגעטוליעט זיך פעסט מיט איהר גאַנצען ציטערדיגען קערפּער.

מיט איהרע קושען האָט זי איהם געצוואונגען צו פערשליסען די אויגען, און די הייסע בעריהרונגען פון איהרע ליפּען אויף זיין מויל האָט אָנגעצונדען דאָס בלוט אין איהם.

דער פערשכור'טער זיסער ריח פון איהר בלאָנדען קערפּער האָט געמאַכט איינשלאָפען זיינע טרויעריגע געדאַנקען...

זי האָט איהם איינגעקלעמט אין איהרע אָרעמס און מיט אַ צאַרטען, שוואַכען קול פון אַנ'איינגעליבטער פרוי, האָט זי איהם איינגערוימט:

(פאָרטזעצונג קומט).

נעכטיגע מיליטערישע ווישטשיגעס-קאָנקורסען.

נעכטען איז אויף האַלערס פּלאַץ פאָרגעקומען ווישטשיגעס-קאָנקורסען, וועלכע ס'האָט איינגעאָרדענט דער 10. אַרטילעריע-פּולק לכּבוד דעם פּולק-יום-טוב.

אין די לויפען האָבען אַנטייל-גענומען: 1) אָפיצירען פון פּולק און אָפיצירען געסט. אינ'ם ערשטען לויף זענען געווען 12 שטערונגען ביז 1.20 מעטער הויך און 2.5 מעטער ברייט. די פּריזען פון אָפיצירען-קאָרפּוס האָבען בעקומען: דעם 1 פּריז, קאַפּיטאַן באַראַנאָווסקי אויפ'ן פערד „נאָרמאַן“, דעם 2. פּריז, פּאָרוטשניק פּומדאָווסקי אויפ'ן פערד „נאַפּשוד“ און דעם 3. פּרוז — פּאָרוטשניק סקאָטניצקי אויפ'ן פערד „נאַש“.

אינ'ם צווייטען קאָנקורס זענען געווען 12 שטערונגען 1.20 מעטער הויך און 2.50 מעטער ברייט. די פּריזען האָבען גענומען: 1) קאַפּיטאַן באַראַנאָווסקי אויפ'ן פערד „נאָרמאַן“, דעם 2. פּריז — פּאָרוטשניק סקאָטניצקי אויפ'ן פערד „נימפּאַ“ און דעם 3. — פּאָרוטשניק גורניק אויפ'ן פערד „ניאָבע.

אינ'ם קאָנקורס פאַר די אונטעראָפיצירען מיט 10 שטערונגען אויף 0,9 מעטער הויך און 1.50 מעטער ברייט האָבען די פּריזען גענומען: דעם ערשטען פּריז אָגניאָווי קרופּינסקי; דעם 2 — פּלוטאָנאָווי אָלטשין און דעם 3. — פּלוטאָנאָווי באַרטניצקי.

נאָכדעם זענען פאָרגעקומען אַרטילעריע-איבונגען: דאָס אַרויספאָהרען אויף אַ שאַניציע, דערביי זענען אונטעריועגס געטוישט געוואָרען רעדער, דישלעס א. אַ. וו. צום סוף זענען דעמאָנסטרירט געוואָרען פערד-טענץ — אַ קאַדריל פון 4 פּירטלעך. און ס'זענען פערטיילט געוואָרען די פּריזען.

אויף די פייערונגען, וועלכע ס'האָט אָרגאַנירט דער בעקאַנטער ספּאָרטסמאַן קאַפּיטאַן אָרלאָט זענען אָנוועזענד געווען אַ חוץ די מיליטערישע פיהרער מיט גענעראַל מאַלאַכאָווסקי בראש אויך דער וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט, סטאַראָסטע זשעווסקי, פאָרשטעהער פון דער פּרעסע און זעהר אַ גרויסער עולם געסט און צושויער. בעת די קאָנקורסען האָט געשפּילט אַ מיליטערישער אָרקעסטער.

סיסטעמאַטיש גע'גנב'עט עלעקטריע.

די קאָנטראָל-קאָמיסיע ביי דער עלעקטראָווניע האָט דעם 23 דעצעמבער פ. י. פעסטגעשטעלט אַז אין אינסטאַלאַציע ביוראָ פון דער פירמע „עלעקטראָטעכנישע אַנשטאַלט פון הוגאָ יאַוך און שותּפים“ אויף פּיעטריקאָווער 116, אַז די פירמע גנב'עט שטראָם ביי דער עלעקטראָווניע.

די פּאָליציי-אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט אַז דער אייגענטימער פון ביוראָ האָט מיט ספּעציעלע שרויפען בעוויזען צו פערבינדען זיין אינסטאַלאַציע מיט דער נעץ פון דער עלעקטראָווניע און זי סיסטעמאַטיש בע'גנב'עט.

דער ענין איז אריבער אין געריכט און אין רעזולטאַט איז יאַוך פער'משפּט געוואָרען צו 3 חדשים תּפיסה און צו בעצאָהלען די געריכטס-קאָסטען און דעם שאָדען, וואָס די עלעקטראָווניע האָט געליטען. נעמענדיג אין אַכט, וואָס דער אָנגעקלאָגטער איז נאָך קיינמאָל נישט געוועזען בעשטראָפט און אויך זיין יונגען עלטער איז דאָס אויספיהרען די שטראָף אָפּגעלייגט געוואָרען אויף 3 יאָהר.

העלענאָוו.

שבת דעם 12. מאַי קומט פאָר די ערעפנונג פון העלענהאָף. 3 מאָל אין דער וואָך: (דאָנערשטאָג, שבת און זונטאָג) וועלען אין גאָרטען פאָרקומען סימפאָניע-קאָנצערטען אונטער דער דירעקציע פון טעאָדאָר רידער.

זונטאָג און אין די חגא-טעג וועלען פאָרקומען מוזיקאַלישע פריהמאָרגענס און דאָנערשטאָג ספּעציעלע קאָנצערטען ביי אַ פערגרעסערטען סימפאָנישען אָרקעסטער.

מעלדונג.

התתדרות צעירי-מזרחי קילינסקי 44.

היינט פּונקטליך 8 אָוונט קומט פאָר אַ גרויסע חברים-בעראַטונג, זוי אַלע חברים ווע־ען אויפגעפאָדערט פּינקטליך צו ערשיינען. 899 **הועד.**

Dr. RACHELA LEWI

ספּעצ. פאַר קינדער-קראַנקה פּ

פּאַנסקאַ 24, טעל. 42-72.

נעמט אָן פון 2 ביז 4 נאָכמיטאָג.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od poniedziałku, dn. 30-go do poniedziałku, dnia 7-go maja 1928 r. wł.

Dla dorosłych:

W roli głównej Rudolf Valentino

Czarny Orzeł

Dla młodzieży:

ZNAK ZORRY

W roli głównej Douglas Fairbanks.

Wpoczekalniach kina codz. do g.22 audycje radjofonicz.

אשרי אדם שומע לין!

לשקד על דלתותי יום-יום כי הולך בתום ילך בטח

און אַז דו דאַרפסט ערלעדיגען סאַנדאָווע זאַכען, זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ

17 פּעטריקאָווער 17

דורכגאַנג זאַכאַדניאַ 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אוסטאַוו אַלערליי ביטעס קלאָוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס צו ווילנע און קאָרנע אַפּאַזיציעס, אַדוואָקאַניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אוזשאָנדראָזיעמטשי, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו און אַלע פּאָליציי-בעצירקען. אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראָוויזנעס, קאַרנע ספּראַווע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספּעציאַליסט פון שותּפות-אַקטען

מיט אַכטונג י. מאַנעלאַ, רעכט-קאָנסולענט.

Dr. med.

E·Szereszewska

Cegielniana 66, tel. 65-45

קינדער-קראַנקהייטען.

נעמט אָן פון 8—9 פריה און פון 3—4 נאָכמ. 888

Dr. H. BERGSON

ספּעציאַליסט פון פרויען-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

נעמט אָן אין דערהיים: קאָנסטאַנטינאָווסקאַ **16** פון האַלב 6 ביז האַלב 7 נאָכמ.—מ.לעפּאַן 10-26; אין לעטשניצע בזשעזינער **11** — פון 3 ביז 4 נאָכמ טאָג. 784

צו פערקויפען

אַ מענסקע מאַשין

(קניה-הייבער) ווייניג גענוצט, פּרייזווערט.

צו ערפאַהרען ביי ליסנער, נאַרוטאָוויטשאַ 3, פראָנט, 3-טער שטאָק. 991

Dr. med.

NIEWIAŻSKI

Sienkiewicza 34

tel. 59-40.

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, הויט און הויט-קראַנקהייטען. באַהאַנדל. פון מענער-שוואַכקייט. נעמט אָן פון 5—9 אָוונט

פּלעצער

אין קאַלי

ביים פּשיסטאַנעק פון טראַמוואַי לאָדז — אַלעקסאַנדער

צו פערקויפען.

צו ערפאַהרען פּאַנסקאַ 13 ביי כיימאַ וויטש.

אַ פראַנטאָווע

געוועלב

מיט אַ וואוינונג

איז איבערצוגעבען אויף זאַקאָנטנאַ 65 ביי זינגער.

אַ בודקע

מיט אַ שטוב

מיט עלעקטרישע בעלייכטונג זאָפאָרט צו פערמיטען זשעלאַזנאַ 50. צו ערפאַהרען אויפ'ן קויהלען-פּלאַץ.

קוואַליפיצירטע

דאַמען-שניידער

אַרבייטער בעשטעלט ווערן געברויכט ביי ראַפּאַלאָוויטש גראַבאָווע 19. צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי 4 און 17.

„פּרייז 2 זל. שנעל און רעיעל! פּרייז 2 זל.

רעכטס-קאָנסולענטען-ביוראָ

„PORADA“-„פּאָראַדאַ“

10 פּיעטריקאָווער 10

אונטער לייטונג פון אַ לאַנגיעהריגען און רוטינירטען געריכטס-רעקטאָר שרייבט אַלערליי ביטען און אַפּעלאַציעס, קלאַוזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס. אינפאָרמירט און שרייבט אין אַלערליי מיליטער-ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפּראַכען. 258

נור 1 רעקלאַמע-חודש!

איך מאַך דערמיט בעקאַנט דאָס געעהרטע פּובליקום, אַז נאָך אַ גרינדליכען רעמאָנט, האָב איך ביי מיין קינסטלעריש-פאָטאָגראַפישען אַטעליר ערעפענט

אַ ספּעציעלען פּאָרטרעטען-אַנשטאַלט,

וואו עס ווערען אויסגעפּערטיגט די שענסטע פּאָרטרעטען לויט דער נייעסטער פאָטאָ-טעכניק צו שטוינענד ביליגע פּרייזען:

אַ פּאָרטרעט 30 X 40 מיט פּאַספּאַרטו און ראַהם נור 13.50 זל.

„ 50 X 40 „ „ „ „ „ 20.— „

די אויפנאַהמען צו פּאָרטרעטען ווערען געמאַכט גענצליך אומזיסט.

נוצט אויס די געלעגנהייט! מיט אַכטונג

קונסט פאָטאָגראַפישער און פּאָרטרעטען אַטעליער

„PARISIEN“ wł. **H. Sroka**

Łódź, Brzezińska 69. צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נומ' 1.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al Kościuszki 27

tel. 51-78,

הויט און ווענערישע קראַנקהייטען. רענטגען און ליכט-הייל איבונג. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט

Dr. med.

Wolf Eychner

פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע

זגערזשער 11 טעל. 34-72.

נעהמט אָן אין דער לעטשניצע פּיעטריקאָווער 294 פון 12—2 נאָכמ. און דערהיים פון 6-8 אָוונט

Dr. med.

STUPEL

Szkolna 12

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר- און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, ליכט- און רעגענשטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע. נעמט אָן פון 12 ביז 3 נאָכמ. און פון 6 ביז 9 אין אָוונט

מאַסאַזש- און הייל-גימנאַסטיק-שולע און קאַבינעט

פון דר. מעד.

ב. שמירגעלד

צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89

[illegible]

צמפּאַנג פון 3—5 נאָכמ

Dr. med.

BRAUN

23 פּאַלודניאַוואַ 23.

טעלעפאָן 40-26.

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל)

נעהמט אָן פון 9 ביז 11 פריה, און פון 5—8 אָוונט.

אויפפאָדערונג!

צוליב דעם, וואָס ה' **י. ל. צודקאָוויטש** (פּולנאָצנאַ 13) איז נישט געקומען צו אַ שידס-געריכט נאָך מעהרערע אויפפאָדערונגען, פאָדערט אויף דער שטעפּער-מייסטער-פעראיין צום לעצטען מאָל דעם אויבענדערמאָהנטען לעדער-סוחר צו קומען צו אַ שידס-געריכט מיט אונזערס אַ מיטגליד ה' **מ. היידאַך** — מיטוואָך, דעם 9. מאַי, 9 אַ זייגער אָוונד אין לאָקאַל פון שטעפּער-מייסטער פעראיין, פּאָלודניאָווע-גאַס.

אין געגענפאַל, וועלען מיר ציהען די געהעריגע קאָנסעקווענצען. 100 **די פערוואַלטונג.**

קונסט-שטאָפּערייי

פון מלבושים און דיוואַנעס

מ. קלעבער, פּאָלודניאַוואַ 20, 2. טויער, 2-טער שטאָק. 999

יור. אינפעלד

וואוינט איצט

אויף פּעטריקאָווער 31,

פראָנט, 3. שטאָק. טעגליך פון 5 ביז 8 אָוונד.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טע., 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאַז האַלז, אויערען קר.	10—11 2—3 6—7
ד"ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען און געבורטס-הילף	11—1½ 5—6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייט.	4-5 זונ. 1—2
ד"ר וויינבערג	אינ. הערץ לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר סטופּעל	רענטגען	10—12 4—6
א. נאַראָנעמשיק	צאָהן-אַרצט	3—7
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	9—2

צאָהן-טעגנדההלונג, פּלאָמבירונגען, קראָנען, מאָסטען א. א. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

אַ רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער. אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

וויזיט אין דער שטאָט.

ערצטליך-קאָסמעטיש. גאַבינעט

פּראָף. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונד

אַנאָנסען-פּרייז פאַר'ן טעקסט—15 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—20 גר. אין דער זייט 7 שפּאַלטע
אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
פאַר אַ מילימעטער-שורה: נאָכ'ן טעקסט—10 „ „ „ „ 15— „ „ „ „ 7 „
אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט צושטעלונג אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד מיט 30 פּראָצ. [illegible]
פאַר'ן אינהאַלט אין אַנאָנסען און די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביינאַכט.

Za Wydawnictwo „Naier Folksblat", spółka z odpowiedz. udziałami Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Naier Folksblat", Piotrkowska 21.